

Møte for lukkede dører, Stortinget 9. juni 1921

Møte for lukkede dører i Stortinget
den 9. juni 1921 kl. 10.00.

Præsident: Buen.

Dagsorden:

1. Innstilling fra finans- og tollkomiteen om forhøielse av tolltariffens maksimale satser for visse varer (innst. S. nr. 205).
2. Referat.

Præsidenten: Efter henstilling fra forskjellig hold vil præsidenten foreslaa, at behandlingen av denne sak foregaar for lukkede døre.

Hornsrud: Jeg finder ikke at der er nogen grund til at behandle denne sak for lukkede døre, og forbeholder mig at stemme mot.

Gunnar Knudsen: Jeg hører til dem som har henstillet at vi skulde holde dette møte for lukkede døre, for det er ikke bare av hensyn til den dissens som er optat av hr. Hornsrud og hr. Nygaardsvold, men det er ogsaa fordi jeg tænker paa at fremsætte forslag om høiere toldsatser end foreslaat i indstillingen, og hvis der i den anledning opstaar en debat her, kan man ikke vite paa forhaand, om den ikke kan virke skadelig for Norge. Der er intet til hinder for, hvis det skulde vise sig at debatten ikke kan virke skadelig for Norge, at vi, naar møtet er forbi, kan bestemme at debatten skal offentliggjøres.

Hornsrud: Jeg kan ikke anta at der under debatten fremkommer noget som behøver at virke skadelig for Norge, selvom der skulde bli foreslaat videregaaende toldsatser. Men er det saa, at den ærede repræsentant mener, at han kanskje kan komme med uttalelser som kan være skadelig for Norge, saa skal jeg hvis jeg staar alene med min opfatning ikke motsætte mig at møtet foreløbig sættes for lukkede døre.

Castberg: Jeg agter efter de uttalelser som er fremkommet, ikke at stemme mot at møtet holdes for lukkede døre; men jeg vil tilføie, at selvsagt maa det øieblik snart være inde, da der blir sagt fuld besked offentlig om traktatforhandlingerne og de forhold som staar i forbindelse dermed.

C. O. Lund: Jeg vil bare faa lov til at ta avstand fra den tanke, at vi skal sætte dette møte for lukkede døre. Propositionen er offentlig, indstillingen er offentlig, og den omstændighet at man her vil komme til at foreslaa enkelte eller alle disse toldsatser forhøiet, forstaar jeg ikke i nogen henseende skal eller kan begrunde at man skal lukke for almenheten denne diskussion som dog alle gjerne vil ha hørt. Jeg tror der ute blandt almenheten er saa stor interesse for de ting som berører vort forhold overfor disse magter, at det

forekommer mig ganske besynderlig, at man vil lukke dørene. Den eneste forklaring for mig herfor er at man har noget paa hjerte eller i tanke som i virkeligheten ikke kommer denne sak ved.

Præsidenten: Præsidenten har for sit vedkommende ikke villet ta initiativet til at holde møtet for lukkede døre; men saavidt jeg har oppfattet, er stillingen den, at finanskomiteens formand og præsident Gunnar Knudsen begge har fundet det rigtig at lukke dørene i denne sak for alle tilfældes skyld.

Gunnar Knudsen: Jeg vil bare si, at jeg har ikke noget spesielt paa hjerte som jeg er bange for at spanjolerne skulde faa høre; men man kan ikke paa forhaand vite hvad der kan falde av ytringer i debatten. Vi har erfaring for det, og naar vi har adgang til at offentliggjøre debatten siden, naar møtet er forbi, saa synes jeg under de omstændigheter som er nu, at det skulde være tilstrækkelig.

C. O. Lund: Kun den bemerkning, at det forekommer mig at det norske storting er voksent nok til at iagttatte den fornødne forsigtighet, naar det behandler ømtaalige temaer.

Votering:

Præsidentens forslag om at møtet holdes for lukkede døre, bifaldtes mot 30 stemmer.

Castberg: Jeg vil atter paatale den fremgangsmaate, som er absolut i strid med grundloven, at man faktisk stenger dørene før Stortinget har besluttet at møtet skal holdes for lukkede døre.

Hornsrud: Jeg er enig deri.

Gunnar Knudsen: Det er visst før opplyst at det er en praksis som er fastslaat tidligere av Stortinget.

Castberg: Ingen praksis kan bryte grundloven.

Præsidenten: Jeg vil henstille til hr. Castberg at ta det spørsmaal op i Præsidentskapet, saa vi kan komme paa det rene med, ialfald der, hvorledes man vil optræde. Jeg kan indrømme at det formelt er uriktig at sette møtet for lukkede døre før det er besluttet.

Efter forslag av præsidenten besluttedes enst.:

Regjeringens medlemmer, Stortingets kontorchef og funktionærene ved Stortingets kontor, Stortingets referenter og Stortingets overbetjent samt ekspeditionschefen i finansdepartementets toldavdeling gives adgang til møtet.

Præsidenten: Præsidenten skal meddele at repræsantanten Blakstad, som har været permittert, atter har tat sæde i forsamlingen.

Innstilling fra finans- og tollkomiteen om forhøielse av tolltariffens maksimale satser for visse varer (innst. S. nr. 205).

Saken i sin almindelighet undergaves debat.

Aarstad: Som ein vil sjaa av ein stutt merknad i tilraadingi, hadde eg helst set, at det vart høgre tollsatsar. Eg hev nemleg gjenge igjenom dei no gjeldande tollsatsane og likna dei ihop med dei, som proposisjonen gjer framlegg um, og eg hev set, at det meste av det nye framlegget gjeng ut paa, at dei nogjeldande satsane skal dublast. Eg kann eigenleg ikkje finna større plan i dette framlegget fraa departementet. Der er iallfall nokre satsar, som er sette upp til mykje over det dubbelte. Sovidt eg hev kunna fylgja med i bladi, hev eg fenge forstaaing av, at Spania hev sett upp tollen so umlag til det tridubbelte av dei gamle satsane; men eg er ikkje viss paa det. Det er ikkje so godt aa faa opplysingar gjennom bladmeldingar, og i proposisjonen er det ingen ting um dette. Eg meinte difor, at me her i Norig kunde bruka nokonlunde same regelen, so me ogso kunde setja upp satsane til det tridubbelte minnst. Eg er nemleg rædd for, at desse satsane, som det no er framlegg um, er so laage, at dei ikkje kann verka noko effektivt i den leid, som iallfall eg meiner, er ynskjande. Det er vel mogleg, at me kunde gaa endaa høgre. Den statistiken, som ligg fyre her, er forresten svært gamall, han er fraa 1913, so han i augneblinken vel ikkje hev større verd, naar ein skal sjaa paa verdet av dei varene, som kjem inn. Det syner seg ved nokre etterrøkjingar, me hev gjort i nemndi, at det finnst statistik, som er ikkje so lite nyare, nemleg fraa 1919. Det vilde vera ynskjeleg, um me fekk siste statistiken i ein so viktig proposisjon; men det hev me altso ikkje fenge. Eg vil fyrebils ikkje koma med noko framlegg i den leid, som eg hev nemnt, meddi eg fyrst får høyra paa dette ordskiftet.

Hornsrud: Som man av indstillingen vil se, har Nygaardsvold og jeg forbeholdt os at stemme mot samtlige disse satser med undtagelse av saadanne, som er opført under 1. nr. 66 og 67 - brøndevin nr. 1 og 2 - og under 1. nr. 774 og 775 omfattende vin. Jeg vil henvise til, hvad vi uttalte den gang denne sak sidst var oppe. Vi stemte ogsaa den gang mot anvendelse av vore maksimalsatser. Vi gjorde det av følgende grunde: Vi regnet som saa, at en toldkrig opstaar paa den maate, at det ene land begynder med en utfordrende toldsats, og det andet land fortsætter saa toldkrigen med at gi svar paa tiltale, og naar dette ikke fører frem, saa vil det første land igjen gaa et skridt videre, og det andet land atter gaa et skridt videre. Vi tillot os under sakens behandling den gang at si, at Spaniens første skridt i retning av at føre os op i en tilspidset toldkrig vilde - hvis vi svarte med samme mynt - uvægerlig føre til, at Spanien tok et nyt skridt i samme retning, og at dette igjen vilde føre til, at vi ogsaa vilde ta et nyt skridt. Vi saa ingen løsning av spørsmålet gjennem denne fremgangsmaate; vi mente, at saken lettere vilde kunne løses, om man, som

minister Wedel oprindelig var inde paa, hadde ladet Spanien staa med sine høie toldsatser og saa hadde forhandlet videre. Man vil rimeligvis si, at vi paa den maate legger landet aapent, at vi ikke verger os; men jeg er ikke saa rød for at faa denne beskyldning sittende paa mig. Vi socialdemokrater har jo i saa mange aar for eksempel hævdet, at vi skulde nedlægge vort forsvar, og vi er av den grund blit beskyldt for, at vi vilde legge landet aapent; man har endog sagt, at vi er "fædrelandsløse". Men vi har ment, at man ved avvæbning lettere vil komme til en forstaaelse nationerne imellem end ved at følge ethvert utfordrende skridt fra andre nationer ved at slipe sin sabel. Og toldkrigene er ikke noget andet end en alen av samme stykke. Vedtagelsen av komiteens indstilling vil føre til, at toldkrigen tilspidnes. Nu vil man vel mot denne betragtning indvende, at vi risikerer ikke noget likeoverfor Spanien; vi risikerer ikke, at en toldkrig med Spanien skulde medføre det, som toldkrig med andre nationer kan medføre, at toldkrig kan være en indledning til en virkelig krig. Nei, jeg er opmerksom paa det; jeg tror ikke, vi risikerer noget av den art, selv om vi fortsætter med dette skridt i toldkrigspolitisk retning; men jeg synes allikevel, der er noget visst usmakelig i det. Jeg tror, vi har lettere for at komme til forstaaelse med Spanien, hvis vi viser dette land, at vi ikke ønsker at tilspidse toldkrigen, at vi ikke ønsker at sette satserne op paa andre varer end vin og brøndevin. Og hvorfor setter vi disse satser op? Ja, det er ikke for at føre nogen ensidig toldkrig med Spanien, ikke fordi vi ønsker at skade spanske interesser, men fordi der her i landet er reist en sterk bevægelse for at indskrænke bruken av alkohol, en bevægelse, hvis motiver utvilsomt er bygget paa sociale hensyn. For mig personlig kan det stille sig saaledes, at jeg er i tvil om denne linje vil føre frem, og jeg er i meget tvil om man har gaat frem paa den linje som er den heldigste; men jeg maa gaa ut fra, at de som har bedre forstand paa denne sak end jeg, har hat landets interesser, landets sociale interesser, for øie. Ut fra den betragtning mener jeg det er nødvendig at stanse vinflommen, enten den kommer fra Spanien eller andre steder. For mit personlige vedkommende vil jeg gjenta at jeg er i tvil om hvorvidt den linje fører frem; men det er riktig, at de som har hævdet den opfatning og har faat tilslutning herfor ved folkeavstemning, faar prøve sig og legge sit syn ind i disse ting, og saa faar vi se om vi kan fortsatte indtil vi naar frem til et endelig og heldig resultat. Jeg vil videre gjøre opmerksom paa, at da dette spørsmal kom op, i anledning av at Spanien gik til at anvende sine maksimalsatser, da behandlet vi det spørsmal i vor gruppe. Vi blev dengang enig om at stemme mot disse maksimalsatser og at vi skulde fremlægge forslag om at den norske stat skulde dække deficitet mellem de tidligere toldsatser og de da anvendte toldsatser paa norsk klipfiskeeksport til Spanien. Det var mit partis standpunkt i saken. Vi vil derved, saavidt jeg kan skjønne, komme i god kontakt med vort program. Vi har jo altid hævdet, at vi er mot toldbeskatning. Vi ser ikke nogen fordel i at et samfund bygger sine institutioner og sin produktion op i ly av en toldbeskyttelse; vi tror det bare fører noget slet eller noget

mindre godt med sig, og ut fra den principielle betragtning at vi har mot toldbeskatning, vil vi ogsaa i denne sak vise at vi er mot toldpaalæggene. Saa blir spørsmålet om dette er noget saa ekstraordinært at vi skulde bryte med vort princip, som jo gaar ut paa at være mot toldbeskatning? Det kan jeg ikke skjønne. Jeg forstaar ikke andet end at vort standpunkt til denne sak er riktig, og ut fra den betragtning vil jeg altsaa stemme mot alle toldsatser med undtagelse av de jeg nævnte.

Statsraad Hagerup Bull: Hr. Aarstad uttalte, at saavidt han vidste, var de spanske toldsatser forhøiet til det 3-dobbelte, og han mente at man her burde gaa frem paa lignende vis og forhøie satserne til det 3-dobbelte. Det er imidlertid en feiltagelse. Den viktigste av de satser der her kommer i betragtning er for klipfisken. Der var forholdet det, at minimalsatsen var 24 pesetas og maksimalsatsen 36 pesetas, og denne maksimalsats, som klipfisken nu falder ind under, er forhøiet til det dobbelte, altsaa 72 pesetas. Det er en tilsvarende forhøielse som i det hele har været utgangspunktet for departementet, at maksimalsatserne forhøies til det dobbelte, dog saaledes at for de enkelte varer, hvor vi i departementet mente at det ikke gav kautel nok, har vi forhøiet til endnu høiere satser. Saken er jo den - for at tale ganske aapent ut - at det er meningen her at fastsætte toldsatser som kan være prohibitive likeoverfor Spanien. Likesom Spanien har sat toldsatser som er prohibitive likeoverfor vor viktigste eksport, maa vi svare med samme mynt. Hvis vi skal komme til en overenskomst med Spanien, kan det kun ske under den forutsætning at de møter den samme ubehagelighet ved at opretholde den traktatløse tilstand som vi ved at den opretholdes. Det er engang saa at selv spanierne er ikke engle, og al den stund de ikke er engle mere end vi er engle, faar man svare med den samme mynt som de betaler os med. Hr. Hornsrud uttalte frygt for at man da skulde komme op i en kappestrid med stadig yderligere forhøielser av toldsatser. Det vil være ganske unødvendig. Naar man først har toldsatser som er prohibitive, vil det at gaa endnu videre være ganske meningsløst. Hindrer man ved de toldsatser man vedtar, at indførsel finder sted, er det andet man behager at bygge ovenover det, ganske overflødig og har ingensomhelst fornuftig mening. Saa hvis hr. Hornsrud ikke gaar ut fra at baade det spanske Cortes og det norske Storting - jeg vil ikke si er sindssvake, men mennesker som ikke handler ut fra ganske sund fornuft, saa behøver han ikke at frygte for de skræmmebilder han fremmaner for os. Departementet har ment at disse satser skulde være prohibitive; men hvis man med hensyn til enkelte satser skulde nære frygt for at de ikke stænger tilstrækkelig, saa har jeg for mit vedkommende selvfølgelig intet mot at man bygger dem saa høie som man finder det nødvendig. Meningen er at spanierne ikke skal kunne hoppe over gjærdet, og finder man at vi ikke har bygget det høit nok op, saa spanierne skulde være for flinke til at hoppe, saa har jeg som sagt intet mot at bygge gjærdet noget høiere op paa de steder hvor man tror der kan hoppes over.

Hr. Aarstad klaget over at den statistikk som foreligger er gammel, den gjælder for aaret 1913. Ja - det er med flid man har valgt det aar, for det var det sidste normale aar man kunde bruke; baade i krigens aar og efter krigens aar har alt ligget saa over det normale, saa det var ikke oplysende at levere statistikk for de aar. Derfor er det at man har valgt 1913. Naturligvis vilde det ha været ønskelig om man hadde had senere normale aar; men det ligger ikke inden departementets rækkevidde at skaffe normale aar tilveie, og saa faar vi ta det sidste normale aar som overhodet eksisterer.

Præsidenten: Præsidenten vil av visse grunde foreslaa at tiden for de talere som herefter tegner sig, begrænses til 10 minutter. Præsidenten forbeholder sig adgang til at være litt tøielig med tiden om det skulde være nødvendig overfor sakens ordfører og statsraaden.

Votering:

Præsidentens forslag bifaldtes enstemmig.

Gunnar Knudsen: Jeg har angaaende de betragtninger som er fremholdt av hr. Hornsrud, ganske den samme opfatning som den ærede finansminister. Det er ikke meningen at føre andet end den nødvendige toldkrig, som, er os paatvunget; den er os paatvunget ved de toldsatser som fra spansk side er sat paa artikler som er viktige for vort næringsliv. Det vi under de omstændigheter har at gjøre, det er efter min opfatning at vi møter med samme mynt, at vi møter med ganske samme optræden. Hvis vi skal ha haap om at den sunde fornuft, som jeg har sagt før, kommer til at faa sit uttrykk gjennom en ny forhandling og en overenskomst med Spanien, saa maa man gjøre det indlysende ogsaa for de spanske interesser at de lider under en toldkrig, og det vil man alene kunne komme til, dersom man sørger for at indrette sin toldtariff akkurat paa samme maate som Spanien. Spanien har for en saa viktig artikkel som fisk er for os, sat en told saa høi at den virker som forbud. Da faar vi gjøre det samme likeoverfor spanske artikler. Spanien gjør det og mener at de ikke lider noget under det, for de kan faa den samme artikkel som de faar fra Norge, altsaa fisk, fra andre lande likesaa billig, derfor vil ikke den spanske almenhet lide under det. Ganske paa samme maate bør vi indrette os, vi sætter op toldsatserne for de spanske artikler som vi med lethed kan faa fra andre lande, og derfor vil ikke disse prohibitive toldsatser som vi maatte fastsætte idag, virke fordyrende paa artiklerne her i landet, for vi faar dem likesaa godt fra andre lande. Jeg hører til dem som synes at ikke gjærdet er bygget høit nok, som statsraaden sa. Jeg vilde anse det heldig om man gik høiere; jeg kommer til at foreslaa toldsatserne for 5 av disse artikler betydelig forhøiet. Det gjælder oranger, vindruer (rosiner), bananer, olivenolje og koksalt. Det er disse artikler som vi likesaa godt kan faa fra Italien og fra Frankrike som man faar dem fra Spanien, saa artiklerne blir ikke dyrere for den norske forbruker. Men vi opnaar det som Spanien opnaar likeoverfor os, at deres eksportører faar føle det, og naar deres eksportører faar føle det saaledes som vore

eksportører har faat føle de spanske toldsatser, maa vi ha haap om at opinionen i Spanien vil kræve av de spanske statsmyndigheter at de kommer til en overenskomst med Norge, og da er veien aapen til forhandling igjen. Nogen anden hensigt med mit eventuelle forslag om toldforhøielser, er der ikke. Det er netop for at bane veien for nye forhandlinger og ny traktat, at jeg vil foreslaa at vi forhøier disse toldsatser saa betydelig, at vi er sikker paa at gjærdet blir høit nok, at satsene virker prohibitivt saaledes som de spanske toldsatser virker paa vore varer. Jeg vil derfor forbeholde mig, eftersom indstillingen blir referert, at ta op forslag som av mig nævnt. Jeg anser det overflødig nærmere at begrunde det under den almindelige debat.

F. L. Konow (komiteens ordfører): Komiteens flertal har i likhet med departementet fundet at de her foreslaatte toldsatser vil komme til at virke prohibitivt, og derfor mente komiteens flertal at disse satser som nu er foreslaat, i og for sig vilde være tilstrækkelige. Jeg kan slutte mig til hvad statsraaden har sagt, og hvis der fra andet hold skulde fremkomme forslag om nogen forhøielse, idet man skulde nære frygt for at ikke satserne skulde være høie nok, vil jeg stemme for det. Jeg har hat anledning til at konferere med endel av flertallet som har erklært - dog for en enkelts vedkommende under reservation - at de intet væsentlig hadde at indvende mot at der sattes noget høiere satser. Satsernes forhøielse skulde altsaa være begrundet i at vi nu er i toldkrig med Spanien, det vil si, de spanske eksportører skulde ta særlig hensyn til at der vilde skapes vanskeligheter ved eksporten av deres varer til Norge, derved at de norske toldsatser i likhet med de spanske toldsatser for norsk fisk skulde være saa forhøiet at de ikke fik anledning til at sælge sine varer her. Spanien har for sit vedkommende sat satserne op til det tredobbelte, første gang særlig for den norske klipfisk, fra 24 pesetas til 36 pesetas, og senerehen under den almindelige revisjon, hvor alle spanske toldsatser blev forhøiet med engang, kom ogsaa klipfisktolden op, idet den ved den stedfundne forhøielse for ca. 3 uker siden kom i en endnu høiere sats, og det rammer for maksimalsatsens vedkommende Norge særlig klipfisktolden. Det som vi nu skal gjøre her, det er altsaa at forhøie nogen enkelte satser i vor toldtarif, som særlig gjælder de spanske produkter. Man kan ikke komme bort fra at det er noget mer aggressivt end hvad Spanien senest har gjort, det faar man stille sig klart for øiet. Men det som spiller en rolle for mig, er, at hvis man nu sætter toldsatserne paa spanske varer høiere, vil der ved en senere traktatforhandling kunne være anledning til at prutte. Man maa, lægge de minimale satser, som vi tidligere hadde, til grund og søke under en toldforhandling at faa dem noget forhøiet. Men hvis man sammenligner de minimale satser, saaledes som vi hadde dem før, med de satser som nu foreslaaes, vil det sees, at selv efter departementets forslag er satserne indtil det tyvedobbelte forhøiet. Spanien har for den norske hovedartikels vedkommende forhøiet tolden med det tredobbelte. Nu kan jeg gjerne tilføie, at der maa da under disse forhold tas særlige hensyn likeoverfor importen av

disse varer, idet der jo bør kræves et oprindelsescertifikat. Man kan ellers meget let komme til det, at spanske varer kan bli skibet over andre havne - jeg tænker særlig paa sydfrugter over England, Holland eller Tyskland - og at de kan komme ind og bli fortoldet til en lavere toldsats hvis der ikke er oprindelsescertifikat. Hvis man vil føre denne sak helt igjennem, maa man ogsaa beskytte sig likeoverfor varer, som kommer over gjennemgangshavne, det maa gjøres, ellers vil toldforhøielserne kun berøre importen av spanske varer, som kommer direkte fra Spanien. Jeg vil konkludere med, at der fra flertallets side intet væsentlig er i veien for, at man kan gaa med paa en forhøielse av enkelte av satserne, skjönt man har været klar over, at de av departementet foreslaaede satser skulde være høie nok.

Castberg: Jeg vilde gjerne først, efter en underhaandskonferance med chefen for finansdepartementet, faa lov til at rette et spørmaal til ham, som han vistnok med præsidentens tilladelse vil besvare straks. Det er nemlig det spørmaal, hvordan man har tænkt sig ikrafttrædelsen av disse nye satser, fra hvilket øieblik man har tænkt sig, at de skulde gjøres gjældende?

Præsidenten: Før præsidenten gir statsraaden ordet til besvarelse av det spørmaal, vil præsidenten foreslaa, at tiden for de talere, som tegner sig efter den lange række, som nu er tegnet, begrænses til 5 minutter.

Votering:

Præsidentens forslag bifaldtes enstemmig.

Statsraad Hagerup Bull: Naar toldsatser i almindelighet forhøies, er jo meningen den, at staten skal ha de høiere toldavgifter snarest mulig, og de sættes derfor i kraft øieblikkelig, og uten at der er git noget forhaands varsel til importørerne. Ganske anderledes stiller forholdet sig, hvor det gjælder maksimalsatser, som altsaa alene blir gjældende overfor en enkelt stat. Her er ikke meningen den at skaffe staten økede indtægter, men at hindre import. Da maksimalsatserne traadte ikraft overfor Spanien, blev der derfor ogsaa fremgaat paa den maate - det var i april iaar - at ladninger, som var kontrahert før den tid, da maksimalsatserne traadte ikraft, blev tilstedt indførsel efter minimaltold. Forholdet er nemlig det, at naar der gjælder forskjellige satser overfor forskjellige lande, saa vil de, som importerer fra et land, hvis varer er belagt med maksimaltold, maatte resonnerer som saa: Vi kan importere trods de høiere satser, som vi maa betale for varer fra dette land i forhold til andre land, fordi vi indregner differancen i hele affæren; vi kan skaffe os saameget billigere indkjøb eller fragter osv., at vi staar os paa det. Men hvis der saa træder ind en høiere maksimalsats, og den skulde virke overfor dem, saa blir det ganske uretfærdig, deres beregning blir fuldstændig forstyrret. Det er saaledes her, at hvis man overfor dem, som i god tro har gaat hen og arrangert sig med indførsel fra Spanien, fordi de har regnet med, at det var den

tidligere gjennemsnittsdifferance, hvis man overfor dem vil gjøre gjældende høiere maksimalsatser, saa vil man uten rimelig grund overfor disse enkeltpersoner komme til uretfærdigen at kræve kanske helt ødelæggende avgifter. Meningen er altsaa den - denne gang som i vaares - at de høiere satser overfor Spanien først skal træde i kraft fra det tidspunkt, da vedkommende kunde regne med, at der var saadanne høiere satser gjældende. Men netop derfor er ogsaa propositionen straks - allerede ilørdags - blit offentliggjort. Fra det tidspunkt av kan vedkommende resonnerer som saa: Nu maa vi være forberedt paa, at der kommer høiere maksimalsatser, og det er paa egen risiko vi handler, hvis vi nu kontraherer varer. Netop for at faa disse satser gjort gjældende saa tidlig som mulig er propositionen blit offentliggjort, og i dette tilfælde vil der bli fremgaat paa den maate, at varer, som er kontrahert, efterat propositionen var offentliggjort, vil falde ind under de forhøiede maksimalsatser.

Castberg: Jeg vil erklære mig tilfreds med den forklaring, som den ærede statsraad har git. Jeg forstaar det slik, at de nye satser vil træ i kraft øieblikkelig, men med den reservation, eller hvad jeg skal kalde det, at hvor det konstateres, at varer av denne art er bestilt eller kjøpt før den 3. juni iaar, da propositionen blev offentliggjort, vil ikke disse nye satser bli gjort gjældende. Jeg har bare da den bemerkning at føie til, at jeg anser det som en selvfølge, at der vil bli øvet meget streng kontrol med, at vedkommende virkelig er in bona fide.

Naar jeg stemmer for det foreliggende forslag og ogsaa vil stemme for forslag om høiere satser, naar de fremkommer, er det ut fra den samme betragtning, som er fremholdt av komiteens ordfører og den ærede statsraad saavel som av de, der iøvrig har hat ordet, at dette er paa grund av omstændighetene at betrakte som helt ekstraordinære, prohibitive toldsatser og har ingen forbindelse med vor almindelige toldpolitikk, og jeg mener, at det vil markeres endnu sterkere, jo mere utpræget det gives uttrykk, at det er ekstraordinære, prohibitive satser. Jeg kan derfor ikke godt forstaa den ærede representant hr. Hornsruds stilling til denne sak. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa det, men jeg synes, det er litet rationelt at se denne sak i forhold til eller i forbindelse med vor almindelig toldpolitikk. Jeg vil tilføie overfor hr. Hornsrud, at naar han nævnte minister Wedels navn i denne forbindelse, saa har minister Wedel i et telegram i forrige uke uttrykkelig fremholdt, at man hurtigst mulig maatte gaa til sterkt forhøiede toldsatser overfor Spanien av hensyn til traktatsituationen.

Med hensyn til de toldsatser, som er foreslaat, vil jeg faa gjøre opmerksom paa - man kommer jo kanske ind paa det, ved de enkelte satser - men jeg vil dog gjøre opmerksom paa det ganske ringe procentforhold, som der for flere varers vedkommende er mellem de nye satser og varens værdi. Jeg skal nævne f.eks., at olivenolje, den fineste, er i en pris i butikkerne av 11 kr. pr. liter. Der er naturligvis andre sorter av olivenolje, som ikke staar i den pris, men olivenolje gaar

op i like til 11 kr. Vindruer er for tiden i en pris av 16 kr. pr. kg., rosiner 3,60 à 4 kr., mandler 5 kr. pr. kg., hasselnøtter 2 kr. pr. kg., og vin - det er naar man kommer op i de fineste sorter, ganske betydelige beløp pr. liter - det er jo væsentlig vin, som kommer i flasker, men det kan ogsaa være vin, som kommer i fustager. Gjennemgaaende er de satser, som er foreslaat, ikke saa særlig høie i forhold til værdien. Jeg skal nævne olivenolje 20 øre pr. kilo, det er jo en aldeles uforholdsmæssig liten told, det er jo ingen prohibitiv told. Nu er det det med olivenolje, at den brukes som hjelpemiddel i endel av vor eksportindustri, hermetikfabrikationen specielt, men jeg mener, at det maa ikke være avgjørende overfor satserne i sin almindelighet, for der er adgang til at balancere forholdet overfor vor eksportindustri ved refusion av toldbeløpet ved eksport, ganske som vi har det paa saa mange andre omraader, f.eks. for sukret melk. Naar vi kommer til de enkelte satser, saa blir der jo anledning til at nævne dette specielt. Men jeg mener, at selv om der kan være grund til at markere specielt aaret 1913, saa gjør det et misvisende indtryk bare at holde sig til statistikken for 1913. I hele femaaret 1914-1918 er importen av disse varer ganske betydelig større end tidligere. Jeg skal ta f.eks. artikkelen olivenolje, importen var gjennemsnittlig i aarene 1909-1913 420000 kg., i aarene 1914-1918 aarlig 2 315 000 kg., altsaa over det femdobbelte, nærmere det sekسدobbelte. For vin var importen fra 1909-1913 935 000 kg. gjennemsnittlig aarlig, fra 1914-1918 1 1/2 mill. og i 1920 - rekordaar for vin - ca. 7 mill., og saadan er det for alle disse varer: Jeg skal yderligere nævne f.eks. appelsiner, importen var i 1909-1913 3180000 kg., i 1920 8420000 kg. Jeg mener, det kan ha sin interesse dette, fordi det viser, at vor indførsel fra Spanien er vokset op, selv om det er i krigsaarene, slik, at det har en ganske anden betydning for Spanien, end om man holder sig bare til aaret 1913 eller 1914.

Jeg vil stemme for de forslag om høiere satser, som maatte fremkomme, og jeg forbeholder mig ogsaa i tilfælde at fremsætte forslag. Specielt hvad vin angaar, forekommer det mig, at man maa være i særlig grad paa det rene med, at tolden paa spansk vin bør virke prohibitivt under den nuværende situation. Men 4 kr. pr. liter for den kostbareste fineste vin - det er et spørmaal, om det er prohibitivt - og endog 3 kr. for vin paa fustager - om det i alle tilfælde er prohibitivt, om det ikke vil føre til, at spansk luksusvin fremdeles vil gaa ind og forsaavidt toldsatserne delvis forfeile sin hensigt.

Jeg skal ikke komme nærmere ind paa de foreliggende satser for øieblikket, men jeg vil faa lov til at si, at dette er jo et led i arbeidet med traktatforholdet til Spanien, og det ligger da nær at spørre - jeg ser at utenriksministeren er tilstede -: hvordan staar regjeringen nu til denne sak i det hele? Der er nylig avgit en indberetning fra et av delegationens medlemmer, dr. Ræstad, om hvad der er passeret, og jeg skal bare faa nævne at her heter det: "Vi (d.v.s. minister Wedel og dr. Ræstad) kom til Madrid 24. mai. Der forelaa ved vor ankomst en skrivelse til ministeren fra delegationens medlemmer d'herrer Bang, Konow og Storm, hvori de

erklærer at ville anbefale, at man gaar med paa en kontingent av 500000 liter og overtar den toldoplagte spanske hetvin og opkaster det spørsmål, om ikke tiden er inde til at søke mandatet forandret. Der forelaa desuten telegram fra utenriksministeren om at regjeringen ikke vilde anbefale en kontingent av 500000 liter, men i tilfælde vilde foretrække at anbefale en forandring av mandatet, saaledes at der kunde forhandles paa friere grundlag. Et forslag i den retning var bebudet av delegationens medlemmer Bang, Konow og Storm. Kort efter kom et nyt telegram som meddeler, at de nævnte herrers forslag var indkommet og gik ut paa at frigi importen av hetvin indtil 21^o. Forslaget skulde straks bli behandlet av regjeringen og ministeren bli holdt underrettet." Saa nævner hr. Røstad videre at han i Madrid fik underretning om at regjeringen ikke hadde "defineret sit standpunkt i de foreliggende spørsmål. Delegationen var ikke enig om at avvise den høie kontingent og fastholde mandatet uavkortet. Regjeringen omgikkes med tanken om at anbefale indrømmelser utenfor mandatet, hvilket hadde været mig en fremmed tanke da jeg forlot Kristiania. Hvor den nu vilde trække ydergrænsen for de indrømmelser som fra norsk side skulde gjøres for at undgaa toldkrig, kunde hverken jeg eller nogen anden paa avstand ha nogen sikker mening om." Jeg mener at naar der foreligger ting som dette, og vi samtidig faar en proposition om satser som betyr en toldkrig mot Spanien, og som jeg mener er aldeles uundgaaelig, er det av interesse at faa vite hvordan det hele nu ligger an. Om den ærede utenriksminister vil avgi den meddelelse nu eller senere det er en sak for sig, men saa snart som mulig maa der gives besked.

Præsidenten: De følgende talere har indtil 10 minutter.

Aarstad: Naar eg nemner den gamle statistiken, so er det avdi, det syner seg av den nyaste statistiken, som eg fekk tak i, at det i den seinare tid hev vore større brigde i handelen med Spania. Mange slag varer, som var nemnde av den vyrde representanten hr. Castberg, var det innført nokso store mengder av, og meg tykkjest det, at det nettupp er det, som vert innført no eller i dei seinaste aari, som maa vera det avgjerande, naar ein skal taka stoda til tollsatsane. Det er ein annen ting, eg vil nemna med umsyn paa dei spanske tollsatsane. Er det ikkje so, at tollen vert betala i gull, so det kjem eit stort tillegg til i Spania? Paa den maaten vert tillegget i røyndi mykje større, enn me no trur. Elles skal eg no ikkje segja meir um det, avdi eg skynar den vyrde nemndordføraren soleis, at nemndfleirtalet gjeng over til høgre tollsatsar for ymse varer, og daa hev eg vunne det, eg heldt fram i nemndi, men som daa ikkje fekk større studnad. Dermed er eg nøgd og vil sjølv sagt røysta for dei framlegg, som maatte koma um høgre satsar.

Præsidenten: Præsidenten foreslaar nu at tiden for de talere som herefter tegner sig, begrænses til 2 minutter.

Votering:

Præsidentens forslag bifaldtes enstemmig.

Statsraad Hagerup Bull: Komiteens ordfører nævnte, at maksimalsatserne ogsaa maa gjøres gjældende overfor indirekte indførte varer, og det er en selvfølge at saa maa ske. Det var et spørsmål som var oppe allerede i vaar, da man skulde gaa ivei med maksimalsatser overfor Spanien, og forholdet er forsaavidt ganske det samme nu. Det er klart at det bestandig volder en vanskelighet, naar der skal være forskjellige toldsatser overfor varer fra de forskjellige lande, og det er jo ogsaa klart, at selv om man fra toldvæsenets side gjør alt hvad gjøres kan for at øve kontrol, kan en saadan kontrol undertiden komme til at briste. Man kan heller ikke gjøre kontrollen saa utstrakt at den lægger ganske unødige besvær paa al den legitime omsætning og volder uforholdsmæssig store omkostninger, men som sagt, indenfor den ramme vil der selvfølgelig fra toldvæsenets side bli gjort hvad gjøres kan.

Jeg skal til hvad jeg svarte hr. Castberg, faa lov til at tilføie et par bemerkninger. Det er en selvfølge, som av ham forutsat, at der skal bli øvet den bedst mulige kontrol med at der ikke finder omgaaelser sted. Det er slet ikke saa at forstaa, at der tilkommer vore importører nogen ret til at kræve at tidligere bestilte varer kommer ind. Det er kun saa, at der hvor man har al grund til at tro at der er et bona fide forhold, og det maa siges at være tilstrækkelig legitimeret, slipper man varen ind. Er der nogensomhelst tvil i saa henseende, kan det gaa ut over vedkommende selv. Det er ogsaa en fordring som vil bli stillet, at vedkommende overfor saadanne ældre kontrakter maa ha gjort hvad der staar i hans magt for at faa hele kontrakten annulleret. Det er kun hvis det ikke lykkes, og han kommer til at lide et uforskyldt tap, det er kun da man lar varen slippe ind.

Hvad angaar de enkelte toldsatser her og deres forhold til værdien kom der fra hr. Castberg endel bemerkninger, som jeg ikke skal indlate mig noget nærmere paa. Det er kun en enkelt artikkel som jeg skal faa lov til at komme med et par bemerkninger om, nemlig olivenolje. Det forholder sig som den ærede representant uttalte, at olivenolje er et viktig hjelpemiddel navnlig for hermetikindustrien. Den ærede representant uttalte, at man kunde godt sette høie toldsatser, idet man hadde drawback-systemet at falde tilbake paa. Men dertil er at bemerke, at man tidligere virkelig hadde den ordning, at man hadde en forholdsvis høi sats paa olivenolje - ikke en meget høi sats, men adskillig høiere end den nuværende - og gav drawback for exporterte varer, hvortil olivenolje var anvendt. Imidlertid viste systemet sig at være saa besværlig forholdet og saa vanskelig at kontrollere, at man i 1908 - om jeg ikke mindes feil, var det i 1908 - opgav systemet efter omhyggelig overveielse i departement og toldkomite. Saa man har fundet at maatte gaa væk fra det system netop ved olivenolje. Der er naturligvis intet til hinder for, at man paany vender tilbake til det; men jeg vil dog gjøre opmerksom paa, at saaledes ligger forholdene an.

Det forholder sig rigtig, som hr. Aarstad forutsatte, at i Spanien opkræver man tolden i guld, og at der forsaavidt er en

sterkere stigning i toldsatserne end bare i forholdet - som jeg sa - til det dobbelte. Men der er herved at bemerke, at den opkrævning i guld foregaar overfor alle varer, saaledes ogsaa fra lande overfor hvilke der gjælder minimalsatser, og det er derfor saa, at forholdet mellem de maximale og minimale satser o.s.v. herved er uberørt. Imidlertid tror jeg ikke det er værd at diskutere det noget videre, idet vi jo er kommet overens om her, at vi skal forhøie toldsatserne saaledes at alle kan være nogenlunde overbevist om, at de er prohibitive. Det har været departementets mening, at de satser som vi foreslog, var prohibitive, enten de stod i det ene eller det andet forhold til de satser, som Spanien har forhøiet til. Og det er fremdeles meningen at man skal gaa til prohibitive satser nu med engang, og jeg gjentar, at naar man finder at enkelte av disse satser ikke er høie nok, saa skal jeg ikke motsætte mig, at de forhøies yderligere. Det kan kanskje se litt komisk ut, hvis man forhøier dem til saadanne høider, at det ikke staar i nogetsomhelst rimelig forhold til værdien, men det har jo ialfald ikke noget større paa sig.

Faar jeg endnu lov at tillægge et ord, forat der ikke skal bli unødig debat om det. Det er i anledning av det spørsmål som hr. Castberg henvendte til regjeringen om hvordan det staar med traktatforhandlingerne. Jeg kan dertil bare svare, at tingen er under overveielse i regjeringen, at man har hat den under overveielse stadig væk hele tiden; men regjeringen har endnu ikke tat sit standpunkt, saa idag kan der ikke gives noget positivt svar paa den ærede repræsentants spørsmål.

Larsen: Jeg tror for min del, at den vei som man nu har slaat ind paa, ikke vil føre frem mere end den maate hvorpaa vi tidligere har ført vore underhandlinger med Spanien. Jeg tror desværre at det vil vise sig, at ogsaa denne vei som vi tænker paa her for at ta repressalier mot Spanien, kun vil føre til et negativt resultat for os og et nederlag. Jeg er tilbøielig til at tro, at man her i Stortinget, ialfald paa enkelte hold, forsøker ikke alene at gjøre sig selv større end man er, men at man ogsaa forsøker at gjøre vort land større end det virkelig er. Jeg tror ikke man tar nok hensyn til de virkelige forhold. Det er det beklagelige. Og jeg tror nok at resultatene av dette mottræk, som vi nu er paa vei til at gjøre, vil vise at denne vei ikke er den rigtige. Jeg kan ikke være enig med den ærede repræsentant hr. Gunnar Knudsen i, at vi maa føre toldkrigen, og føre den saa tilspidset som han mener. Jeg tror desværre at det vil vise sig, at det er galt. Skulde det føre frem, vilde det selvfølgelig være bra; men de slette erfaringer vi har fra den uforsigtige og lite nøkterne og lite forstaaelige politik som vi hittil har ført likeoverfor Spanien, tror jeg nu burde vise os, at vi ikke er fuldt saa store som vi egentlig har tænkt os. - Jeg vil med engang faa lov at si at jeg vil stemme for hr. Hornsruds og hr. Nygaardsvolds forslag. Saaledes som alt ligger an nu, saaledes som vi har ført forhandlingerne med Spanien, mener jeg at det vel ikke kan spille nogen særlig stor rolle, om vi forhøier satserne paa vin og brændevin fra Spanien. Men derimot mener jeg at vi gjør os selv en meget daarlig tjeneste, og vi gjør

ogsaa vort folk en meget daarlig tjeneste, ved at forhøie toldsatserne paa enkelte nødvendighetsartikler, som er saa nødvendige for os som de er. Jeg vil her f.eks. nævne koksalt og olivenolje. Vi vet at dette salt som vi har indført fra Spanien tidligere, "fiskesalt", som vi kalder det, eller som det benævnes i toldsatserne, koksalt, har været frit. Nu skal vi altsaa her efter dette forslag lægge paa 60 øre pr. hl. eller ca. 1 krone pr. tønne. Efter hvad hr. Gunnar Knudsen sa, vil han ogsaa for denne artikels vedkommende forhøie satsen, og det ganske betydelig. Dette mener jeg er for fiskerierne et saa sterkt paalæg, at de kan ikke taale det. Man kan komme med den indvending, at vi kan faa salt fra andre steder. Ja, jeg er fuldt opmerksom paa det; men hvad vil følgen bli av det? Følgen vil bli, at vi maa betale ganske andre priser end de, vi nu betaler. Vi har hovedsagelig faat vort salt i normale tider fra Spanien og Nord-Afrika. Vi skulde altsaa ha Nord-Afrika igjen. Og jeg kan ikke tænke mig andet end, at naar Trapani er klar over at vi ikke kan importere noget salt fra Spanien - for dette betyr det samme som at stenge markedet helt, det betyr omtrent det samme, som spanierne har gjort nu likeoverfor vor klipfisk - vil priserne ogsaa forhøies betraktelig nede i Trapani, likesom Trapani er et meget vanskelig lastested. Man maa som regel betale høiere lastningsavgifter der end man betaler i de spanske havne. Det salt, som vi har indført fra England og Tyskland og likeledes fra Italien, har altid været betalt med høiere priser, og det er salt, som vi har vanskelig for at bruke til fiskerierne. Det har vist sig, at det bergsalt, som vi har faat fra Tyskland, har bidradd meget til at ødelægge vor fisk. Vi har ikke faat det produkt av det salt, som vi ellers har faat av det salt vi har faat fra Spanien. Og det samme er ogsaa tilfældet med det salt, som vi har indført fra England. Jeg mener at dette er dog værre end alt, at vi skal gaa til en saan forhøielse. Vi vet ogsaa, at f.eks. olivenolje er en artikkel, som er nødvendig for vor hermetikindustri. Og jeg tror ogsaa, at det lille vi har tilbake av hermetikindustrien, likesom det lille vi har tilbake nu av fiskerierne paa grund av den politik vi har ført, burde vi søke at bevare, dersom man ikke skal bli helt utestengt fra at skaffe sig nogen indtægter. Det gaar ikke an at føre en saan negativ, stivsinnet politik som dette. Jeg tror vi maa forsøke at passe os for det. Jeg vil derfor for min del saa sterkt som jeg kan, anbefale, at man gaar til at vedta hr. Hornsruds forslag. Nogen yderligere forhøielse utover hvad indstillingen siger, synes mig at være helt abnormt. Vi bør dog ikke likeoverfor vort eget folk gjøre det værre end det er nødvendig. Jeg tror det vil vise sig, at spanierne her, efter den maate hvorpaa vi har tat underhandlingen om traktaten, ikke vil bøie sig, at de ikke vil vise sig at være saa let tilkommelige som man her tror.

Bernhard Hanssen: Jeg er med den forrige taler enig i, at denne lille krig, som vi her begynner, er en meget tvilsom affære. Det spanske folk er et ridderlig og stolt folk, og de vil neppe vike tilbake for dette forsøk fra os paa at sette haardt mot haardt. Det vil vel snarere irritere, men paa ingen

maate bringe spanierne til at fravike sine prinsipper. Hvis man derfor ønsker at fortsætte forhandlingerne med spanierne, tror jeg ikke det er et heldig skridt, som man her vælger. Det er rigtignok fra en æret taler sagt, at denne toldkrig er os paatvungen. Da den ytring faldt her i Stortinget, var der et andet medlem av forsamlingen som udtalte: "Ja, det sa ogsaa keiser Wilhelm". - For vi maa jo, naar vi tænker os om, vistnok indrømme, at det første skridt har da vi tat ved vore forbudslove, hvorved vi har stængt eller ialfald hæmmet for en av Spaniens vigtigste utførselsartikler. Nu skal altsaa vi, som hr. Hornsrud ganske rigtig siger, ta et skridt til. Det er spørsmaal om det er rigtig. Og jeg vil likesom komiteens ordfører hr. F. Konow, peke paa de vanskeligheter som her vil opstaa, for der maa uvilkaarlig her forlanges produktionsbevis eller oprindelsescertifikat paa varerne. Og det vil føre til ganske betydelige vanskeligheter og omkostninger. Det vil hæmme vor import ogsaa fra andre lande, som vel ikke nu besidder oprindelsesbevis for de varer, der her er tale om. Og jeg er bange for, at det for en stor del vil bli det norske forbrukende publikum, der kommer til at betale affæren. Jeg skal her peke paa enkelte varer, som vi ikke godt kan faa andetsteds fra end fra Spanien. Der er tidligere nævnt olivenolje og koksalt. Det kan man jo til nød faa andetsteds fra, om end dette toldpaalæg vil fordyre varen og vanskeliggjøre det. Men jeg skal nævne en anden, forresten ganske liten, importartikel: bananer. Det vil vel siges, at bananer kan man ogsaa faa fra Vest-Indien; men import fra Vest-Indien tror jeg nu er vanskelig. Det er jeg dog ikke ganske sikker paa, det skal jeg indrømme; men jeg tror det væsentlig er fra de kanariske øer vi i de senere aar har faat vore bananer. Saa vil jeg nævne en artikkel som Malagavin, der utelukkende er sykevin og kun kan faaes fra Spanien. Det er jo litt meningsløst at denne vinsort til de syke, denne nødvendighetsartikel, skal unødig fordyres i saa høi grad som her foreslaaes. I det hele tat vil jeg slutte som jeg begyndte, med at si, at det er en meget tvilsom affære dette. Jeg staar tvilende, jeg skal indrømme det. Jeg er mest tilbøielig til at stemme mot det hele. Og jeg vil si, at hvis man vil fortsætte forhandlingerne, er jeg bange for dette er et uklokt skridt, som ikke vil føre til maalet.

O. C. Müller: Jeg har ogsaa en levende følelse av - jeg kan ikke negte det, det er blit mere og mere min overbevisning - at vi holder paa at rende os en stake i livet. Jeg finder grund til at minde om de bekjendte ord av Grevi den 24. april 1909, da vi hadde det forrige nederlag paa grund av avholdsfolkets politik, da han sa:

"Jeg skal ikke komme ind paa den personlige debat, som er ført her idag. Jeg skal ikke udtale mig enten om hr. Abrahamsen eller om hr. Aarrestad, da jeg ikke vil lægge sten til den byrde, som de allerede har; den er tung nok, det er jeg aldeles forvissat om, saa det vil jeg ikke gjøre. Det, som jeg vilde raade de herrer til for fremtiden, var bare, at naar avholdsfolkets program skulde

opstilles, at det ikke blev gjort med saa stor letsindighed, som det blev gjort nu sidste gang. Vi taaler ikke at opleve noget som dette her igjen, vi, som skal støtte afholdssagen i landet, det gjør vi ikke."

Det sa Grivi i 1909, og jeg kan ikke negte for, at jeg har en til overbevisning grænsende følelse av at vi gaar de samme veie nu. Det er det som for mig er det væsentlige, og jeg har advaret mot det tidligere. Jeg tror at forbudsfolket holder paa at føre landet op i en ydmygelse. Da jeg ser tingen saadan, og da jeg ved siden derav ogsaa er saa sterkt interessert for fiskerierne, som jeg i egenskap av representant for Kristianssund er, saa har jeg været meget i tvil om, hvordan jeg skal stille mig til denne proposition. Det er jo saa, som hr. Hornsrud sa, at i krigen der begynder én, den næste fortsætter, og saa har man spillet gaaende. Og ydmygelsen blir større, des længere krigen føres, enten det blir for den ene eller den anden part. Og med en nøgtern bedømmelse av hvad der sættes ind paa begge sider, baade fra spansk og fra norsk side, saa tror jeg - og jeg kan ikke komme bort fra det, som er min overbevisning - at Norge kommer til at tape. Hadde jeg en anden tro, saa vilde jeg fulgt en anden linje. Men jeg har ikke det. Jeg vil ogsaa i samme forbindelse minde om hvordan Spanien nu netop i disse dage har optraadt likeoverfor "Solferino". Der hadde vi en 800 ton klipfisk som kom til Spanien, efterat de nye toldsatser var traadt i kraft. Der har været ført forhandlinger gjennom legationen i Madrid, og der er fra spansk side vist imøtekommenhet, en imøtekommenhet som har spart norske fiskeriinteresser for mindst 400,000 kr. Nu, hvis man da kommer med et saadant slag i ansigtet, som jeg vil betegne en forhøielse - jeg vil si, at propositionen i og for sig selv ogsaa er et litet tiltalende skridt, efterat der netop er vist os en saadan imøtekommenhet - men hvis man yderligere vil gaa til forhøielse av satserne, saa synes jeg det maa betegnes som et slag i ansigtet, efterat man er vist denne imøtekommenhet. Jeg kan derfor ikke slutte mig til nogen yderligere forhøielse, og jeg har meget vanskelig for at stemme for propositionen i det hele tat. Jeg mener, at disse forhøielser, hvis de blir for store, nødvendigvis vil, som ogsaa sagt av hr. Oscar Larsen, paavirke prisen paa de andre markeder. Jeg tror, at en forhøielse for eksempel paa salt, saaledes som antydnet her, vil virke til, at de norske fiskerier kommer til at betale mere for sit salt, særlig fra Trapani. Den bruk av tysk salt som er gjort under krigen, har jo bragt rødmidden indenfor landets grænser, en midde som vi før var helt sparet for, der procederes nu mot staten for om millioner i erstatning bare paa grund av det tyske salt, jeg kjender nøie til den ting. Saa det har sine betæneligheter at gaa til disse forhøielser. De vil paavirke andre markeders priser efter min opfatning, og gjør de det, saa vil det i væsentlig grad igjen bli fiskerierne som skal holde for. Det er særlig saltet, jeg sigter paa. I det hele tat, for hvordan der gaaes frem, eller for den chauvinisme som lægges nu i forbudspolitikken, skal fiskerierne og de stakkars utarmede kystdistrikter betale. Jeg faar allikevel,

antar jeg, stemme for propositionen, saaledes som den foreligger, idet jeg mener, det er nogenlunde de samme forholdsregler som Spanien har tat. Men det som jeg har betegnet som chauvinisme - og det legger jeg i de aggressive forslag som nu agtes fremsat utover propositionen - kan jeg selvfølgelig ikke stemme for. Jeg skal med det samme, siden jeg har Stortingsforhandlingerne for 1909 her, ogsaa minde om en uttalelse av hr. Gunnar Knudsen dengang. Han sa: "Jeg skal indrømme at det er meget betydningsfuldt for fiskeribefolkningen at man har aapent marked til Spanien og Portugal. Derfor hører dette ogsaa til de ting, man faar omgaaes med lidt forsigtighed." Jeg vil lægge baade repræsentanten og de øvrige i salen det paa hjerte.

Gunnar Knudsen: Jeg ønsker at uttale mig navnlig angaaende det spørsmål om lovens ikrafttræden. Det er jo et meget viktig spørsmål. Jeg la merke til finansministerens uttalelse om, at man ogsaa skulde undta fra de nye toldsatser kontrahering, som maatte være foregaat, forinden de nye toldsatser trår ikraft. Det er naturligvis en noksaa vanskelig sak. Nu, med det noksaa sterke forbehold, som finansministeren tok, at finansdepartementet vil sikre sig, at der foreligger et bona fide-forhold, hvor det viser sig at toldens ikrafttræden vil medføre tap for importøren, uagtet han maatte ha gjort sit bedste for at forsøke at faa den eventuelle kontrakt annulleret -, saa har jeg for mit vedkommende ikke noget imot at slutte mig til den fortolkning, for det er ikke meningen med de forhøiede toldsatser at ramme norske interesser. Jeg understreker det, for det har været fremholdt fra andre hold, at de ogsaa kan komme til at ramme norske interesser. Jeg har litt vanskelig for at tro det. Det er ikke bare Norge, som kjøper salt paa verdensmarkedet. Der er et verdensmarked, naar det gjælder salt; det er ikke bare Spanien og Italien, men det er ogsaa mange andre lande, som nu har salt; foruten Tyskland og England leveres betydelige kvanta salt nede ved Suezkanalen for eksempel; men det gaar væsentlig østover. Men jeg kan ikke tilegne mig den tanke, at d'herrer eksportører i Trapani kan forhøie sine priser, fordi om Norge kommer i toldkrig med Spanien. Kan man tænke sig, at New Foundland for eksempel, Island og andre lande, som indfører salt fra Italien, skulde være villig til at betale høiere priser for det italienske salt? De kan gaa til Spanien og kjøpe salt. Det tror jeg er en opkonstrueret indvending, som ikke godt kan komme til at høre hjemme i det virkelige liv. Det har under debatten været nævnt oprindelsesbevis, og det forstaar sig, systemet med en toldkrig medfører nødvendigheten av oprindelsesbeviset, dersom - jeg vil lægge til det - dersom det viser sig at illoyale importører eller illoyale eksportører fra neutrale lande søker at utnytte transithandelen til at undgaa maksimaltold. Jeg er tilbøielig til at tro, at det ikke kan være nødvendig fra første dag saa at si at iverksætte kravet om oprindelsesbevis, det er altid saa, at det er en foranstaltning, som man helst undgaar, naar man kan. Men skulde det vise sig, at der ad den vei over andre lande importeres spanske artikler, som er underkastet maksimaltold, saa mener jeg, at det er finansdepartementets

pligt at kræve oprindelsesbevis, og det er jo ikke noget nyt, det er noget, som man har hat før, og det faar man naturligvis finde sig i.

Jeg er selvfølgelig alt andet end enig i de uttalelser, som er faldt fra d'herrer Oscar Larsen og O. C. Müller. Den imøtekommenhet, som fra spansk side er vist likeoverfor "Solferino"s last, er ikke større, den er tvertimot mindre end den imøtekommenhet, som er vist fra norsk side likeoverfor spanske artikler, for vi har ikke gjort vor maksimaltarif gjældende mot spanske artikler, som har været underveis, end si ankommet til norsk havn, før tolden traadte ikraft, saa vi har vist større imøtekommenhet likeoverfor spanierne end den, som er vist "Solferino"s last, som kom 2 timer efterat maksimaltolden var traadt ikraft. En av herrerne understreket, at vi var et litet land, og et litet land har ingen ret eller ialfald mindre ret end et større land. Ja, det var krigens lære, men vi faar gaa ut fra, at vi er færdig med den lære nu. Der maa være samme ret for store som for smaa, og det maa de smaa i første række hævde, og hvis det ikke gjøres, saa er det klart, at da faar vi ikke alene husmandskaar, men vi risikerer at faa slavekaar. Jeg kan ikke tro, at det skal vække nogen tilslutning i Norge. Fiskeriernes interesser maa vi naturligvis søke at vareta saa godt som raad er, og jeg vil for mit vedkommende ialfald erklære - jeg kan ikke tænke mig andet, end at denne forsamling maa være enig i det - at dersom fiskerierne kommer til at lide - og det kan nok hände de gjør - saa maa vi prøve at rette paa det saa godt som vi kan. Jeg vil ikke være med paa national ydmygelse, og det skulde undre mig om flertallet i denne forsamling vil være med paa det, for de har begge herrer erklæret, at de er bange for at vi utsætter os for national ydmygelse, men den tanke tror jeg vi maa avvise. Selv om det skulde falde os dyrt, saa vil jeg ikke være med paa nogen national ydmygelse, for den kan falde os dyrere, naar den dag kommer, som kommer et "derefter" igjen. Det land, som finder sig i at indrette sin indre overbevisning efter kommando av andre land, det land har tapt sin internationale ret til agtelse.

Nu, jeg finder tilslut at burde gjøre opmerksom paa, at vinforbudet ikke har hemmet indførselen fra Spanien, man kan ikke si det. At det har hemmet indførselen av het vin, det har det nok, uagtet der jo er indført het vin ogsaa til medicinsk bruk, men forøvrig er importen fra Spanien netop efter forbudet øket enormt. Det er naturligvis ikke paa grund av forbudet, jeg anfører det ikke i den forbindelse; men trods forbudet er importen fra Spanien øket enormt, det er noget som herrerne sagtens vet. Det er hovedsagelig importen av lette vine, men det er ogsaa importen av andre artikler, som er øket sterkt umiddelbart efter krigen.

Hornsrud: Det eneste argument, jeg har hørt før, at vi skal ta det skridt i denne toldkrig, som vi nu staar i begrep med at gjøre, er det, som er uttalt av hr. Gunnar Knudsen, at toldkrigen er os "paatvunget". Naar har man ikke hørt det samme argument anvendt, hver gang der har været toldkrig mellem nationerne, hver gang det har været en vaabenkrig mellem

nationerne: "Vi er tvungen op i krigen." Det er ganske likedan bestandig. Det er et gammelt ord som sier: "Det er ikke én mands skyld, at to trætter." Det gaar ikke an at se bort fra det, at spanierne, selv om vi kan si, at de ikke har ret ut fra vore synsmaater, dog har ret ut fra sine synsmaater. Det gaar ikke an at bli kvit den del av saken. Vi faar ialfald erkjende, at spanierne staar der med sin opfatning. Vi kan tillægge den opfatning saa liten eller saa stor betydning, som vi vil; men den er der dog. Og det er ut fra det forhold jeg mener, det er uklokt, "irriterende" som hr. Bernhard Hanssen sa, at fortsætte at ta disse skridt. Det er ganske likegyldig, hvem der har tat det første skridt; men det gjælder for os, hvis vi vil ha nøytralisert virkningen av det første skridt, selv om det kommer fra Spanien, at vi sier: Nei, vi vil ikke op i denne toldkrig; vi er rede til forhandlinger paa en saa rimelig basis som mulig. Det kan sies, at det er altfor ideelt at ta op spørsmålet fra den side. En mand sa til mig underhaanden; det er det samme som den lære, som lyder som saa: Om en gir dig én kilevink paa den høire kind, saa skal du vende den venstre til. Det er ganske vist noget i denne min betragtning; men jeg kan ikke skjønne at den lære skal behøve at ligge os iveien i dette tilfælde. Jeg tror, den lære vil komme godt med, naar vi engang skal faa et godt resultat av de forhandlinger, som maa føres.

Det blev sagt av hr. Castberg likeoverfor mig - jeg hadde nemlig nævnt, at minister Wedel hadde staat tvilende likeoverfor denne toldkrig og toldsatserne - at Wedel hadde telegrafert og ialfald antydnet, at han var enig i toldsatsernes forhøielse. Men jeg mener, at hr. Castberg har ikke git fuld og hel opplysning om sandheten i det stykke; thi selv om det forholder sig saa, som hr. Castberg sa, at Wedel nu har telegrafert som av Castberg nævnt, saa er det antagelig ikke nogen hemmelighet for hr. Castberg, at Wedel oprindelig har staat paa den anden side, og det var det jeg sa.

Dernæst vil jeg faa lov til at gjøre opmerksom paa, at selv om vi gaar til disse toldsatser, saa faar vi ikke flere penge ind. Det er altsaa ikke et pengespørsmål. Det fører kun til, at vi ikke faar varer fra Spanien, og det fører os op i det forhold, at vi maa ha oprindelsesbevis for en mængde varer, saa vi kommer økonomisk til at tape paa toldkrigen. Vi faar mindre penge ind. Fordi om vi faar det samme antal kroner ind i form av told, saa faar vi flere utgifter til kontrol.

Dernæst blir det sagt av den ærede finansminister, at de toldsatser var saa prohibitive, at det kunde ikke være tale om at ta noget "skridt videre". Jeg tror næsten han brukte det uttryk, at det var sindssvakt at tænke paa noget skridt videre. Det kan være, at den ærede finansminister har ret i, at det vil være vanskelig at komme et skridt videre med hensyn til selve toldsatserne; men ogsaa det er tvilsomt. Det viser sig, at propositionen staar paa ett standpunkt med hensyn til toldsatserne, hr. Aarstad gaar videre, og hr. Gunnar Knudsen gaar endnu videre, saa det er plass for at gaa skridtvis videre. Men det, som jeg er ræd for, er, hvad der kommer: "- derefter". Der kan komme noget andet end told derefter. Vi vet ikke, hvad en saadan invit i toldkrig kan føre til. Jeg skal minde om, at vi har vor skibsfart og de interessene som knytter

sig til den. Det er ikke noget "umulig" for spanierne der at kunne ramme os paa et meget ømtaalig punkt. Og hvad der videre kan komme derefter, vet jeg ikke; men der kan komme noget derefter ogsaa. Vi kan ikke gardere os imot, at ikke denne toldkrig utvikler sig videre og videre. Dernæst skal jeg gjøre opmerksom paa en anden side av saken, og det er den, at vi staar likeoverfor, at traktaten med Portugal løper ut. Vil herrerne ta konsekvensen av det standpunkt, som de tar nu, det skridt som de tar nu, ogsaa naar det gjælder Portugal? Skal vi føres op i en toldkrig, hvis ende og konsekvenser ingen har oversigt over? Jeg tror, at toldsvermerne har tat meget feil ved at gaa denne vei. Jeg tror ikke, det vil lette forhandlingerne med Spanien, men at det tvertimot vil irritere, og vanskeliggjøre dem. Hr. Castberg sa, at det var litet rationelt av os kommunister at ta dette standpunkt, selv om vi stod paa det principale standpunkt, at vi er imot toldsatser. Det kan nok være, at det i hr. Castbergs øine er litet rationelt, men jeg ser det fra den side, at det er endnu mindre rationelt at ta saken som hr. Castberg og bare si, at man skal søke at løse denne floke ved at sætte høiere og høiere toldsatser. Jeg tror, at vi da vil spinde os ind i et væv av vanskeligheter som det blir værre og værre for os at komme ut av, og vi maa jo komme ut av det en gang, vi kan ikke tænke os, at toldkrigen alltid skal fortsætte. Repressalier forutsætter repressalier, og tilbakegangen blir, den tid den engang maa komme, værre.

Høgset: I den stilling vi staar nu likeoverfor Spanien, som for den viktigste indførselsartikel fra vort land har tredobbelt forhøiet de toldsatser, som vi før har været behandlet efter, synes jeg, det ikke kan være at komme forbi, at vi ogsaa maa forhøie vore maksimalsatser. Vi maa gi regjeringen og vore forhandlere det middel ihænde, at de staar paa det samme standpunkt og det samme grundlag likeoverfor Spanien, som Spanien likeoverfor os, naar det gjælder maksimalsatserne. Det undret mig at høre, at det er representanter som tyder dette slik, at hvis vi vedtar disse maksimalsatser og stiller os paa det samme grundlag som Spanien har stillet sig overfor os, saa skal det gaa overstyr det hele for os eller gaa utover os. Det maa da vel være tanken, at paa grundlag av den likestilling med hensyn til maksimalsatser, som vi da faar, skal der forhandles videre, og jeg kan ikke tænke mig, at vi skulde staa bedre likeoverfor den anden part, naar vi ikke har dristet os til at vedta nogen andre toldsatser end vi har hat før, mens Spanien vedtar tredobbelte toldsatser mot os. Skulde det være et bedre forhandlingsgrundlag? Nei, jeg kan da ikke tænke mig andet, end at det vilde være et bedre forhandlingsgrundlag, at vi her stod likt og at vi gav det svar paa Spaniens utfordring som deres handling mot os bør ha tilfølge. Det kan være et skjønsspørsmal, hvor langt man skal gaa; men jeg har den opfatning likeoverfor en flerhet av disse varer, at det er ikke ubeføiet at gaa endda et skridt videre end propositionen og indstillingen. Den eneste artikkel, hvor jeg for mit vedkommende har sterk tvil om man bør gaa videre end propositionen - nærmest tror jeg man ikke bør gaa videre

end propositionen - er salt. Men en hel del av disse andre varer har sandelig været undergit temmelig lave maksimalsatser hos os, for ikke at tale om de altfor lave mindstesatser, og de satser, som er foreslaaet her under den situation vi nu staar i er ikke høiere, end at jeg for mit vedkommende vil være med paa, hvis der fremsættes forslag, at stemme for noget høiere satser. Hr. Hornsrud og hr. Nygaardsvold har tat unda alle de andre varerne undtagen vin. Det synes mig forkastelig - først faar vi høre det likeoverfor vor indførsel til Spanien, at vi er i den grad avhængig, at vi i den grad har daarlige kort paa haanden, at vi maa gi os, og saa naar vi skal forhøie de toldsatser, som angaar Spaniens indførsel til os, skal vi ogsaa ta unda og halvere, slik at der blir igjen bare et par satser - vi skal la de andre satser staa som de staar. Jeg vil spørge, om det i det hele tat er en forholdsregel, som man kan si er andet end den rene underkastelse. Jeg vil tilføie, at en hel del av disse varer, av disse sydfrugter, appelsiner, vindruer, mandler o.s.v., anser jeg sandelig ikke for at være større nødvendighetsartikler for vort land, end at om der blir et mindre forbruk av dem, er det ingen skade for vort folk og vort land. Det er vistnok ogsaa saa, at for en hel del av disse artiklers vedkommende er vi ikke bundet bare til Spanien, vi kan faa dem andensteds fra. Men selv om det har det tilfølge, at der blev et mindre forbruk end nu av disse artikler, tror jeg som sagt slet ikke, det var nogen ulykke. Tvertom. Med hensyn til den stigende indførsel av disse varer vil jeg faa lov til at nævne det, som er opgit her i statistikken - det er ikke indførsel fra Spanien alene, det er indførsel av disse varer samlet. Jeg skulde dog anta, at det meste kommer fra Spanien. Vi indførte i 1913 av svisker, plommer, dadler, korinter, figen og rosiner ialt 3 700 000 kg. Men i 1919 indførte vi av de samme artikler 8 1/2 million kg. Av appelsiner, citroner, vindruer og bananer indførte vi i 1913 litt over 9 1/2 million kg., men i 1919 indførte vi henimot 14 1/2 million kg., altsaa en stigning av ca. 5 mill. kg. Efter min opfatning er vi her ved et luksusforbruk, og der er ingen skade skedd, om det skulde ha den virkning det som vi nu er oppe i, at der blev en mindre indførsel og et mindre forbruk. Jeg vil slutte med at si det, at i denne situation ovenfor Spanien synes jeg ikke det er forsvarlig at unddra regjeringen, unddra vore forhandlere den basis de vil faa ved at ogsaa vi forhøier vore maksimalsatser. Det kan efter mit syn ikke være andet end en svakhet av os, hvis vi gaar frem paa en anden maate. Den optræden som Spanien har vist mot os før vi vedtar disse maksimalsatser gir heller ikke nogen grund til at anta at vi skulde bli behandlet saa rimelig, om vi lar det hele staa til og ikke møter Spaniens toldforhøielse med forhøiede toldsatser paa spanske varer, indtil en overenskomst kan komme istand.

Præsidenten: De følgende talere har indtil 5 minutter.

Bang: Jeg har indtryk av at det vi indbydes til at gaa med paa her idag, er diktert av hevn mot Spanien. Det er paatvunget os, sies det, til en undskyldning. Men man maa huske paa, at

det vi her gjør vil ramme os selv i første række. Det vil fordyre en hel del av de varer, som vi nødvendigvis maa ta fra dette land, som det her er tale om. Det vil være Ola Nordmands nye offensiv mod de vinproducerende lande, og denne offensiv vil hverken virke prohibitivt eller skrømme et land som Spanien. Jeg kunde stemme for minoritetens forslag her, hvis minoriteten blot vilde frafalde sin undtagelse for vin og brøndevin. Jeg mener det, at vinen er nødvendig medicin. Enhver kan komme i den kasus, at han trønger det, selv avholdsfolk, og da vil ikke jeg være med paa unødigg at fordyre en nødvendighetsartikel. Hr. Bernhard Hanssen nævnte malaga. Malaga er et officielt præparat i den norske farmakopø, som vi kun faar fra Spanien, og det vil i høi grad fordyre denne nødvendighetsartikel - for en nødvendighetsartikel er det. Jeg vil stemme mot enhver forhøielse av maksimalsatserne.

W. Konow (komiteens formand): Likeoverfor Hornsruds forslag tror jeg, den betragtning er rigtig, at det vil være et mere aggressivt skridt, dette, at forhøie netop de satser, hvor der er den største uoverensstemmelse mellem Spanien og os, og hvor de spanske myndigheter - for at følge hr. Gunnar Knudsens tankegang - er mest ufornuftige. Vi er jo i besiddelse av den høieste grad av fornuft med hensyn til traktatforhandlingerne - det maa vi jo gaa ut fra - og da vil det være vanskelig for spanierne, som er saa ufornuftige, som de har vist sig at være, at kunne forlike sig med dette aggressive skridt, som hr. Hornsrud har foreslaat.

Med hensyn nu til de satser, som er foreslaat av departementet, da gik jeg ut fra efter de oplysninger, som forelaa i komiteen, at de var tilstrækkelig prohibitive; men jeg uttalte tillike, at hvis man var i tvil om det, saa kunde jeg nok være med paa høiere satser. For sandt at si tror jeg, det hjælper like meget og like litet, hvilke satser vi her foreslaar. Det er ikke disse enkelte satser, striden gjølder, og hvorved der blir vanskeligheter - det er et ganske andet forhold; det stikker i den politik, som vi har ført, den forbudspolitik, som vi har lagt til grund for vore forhandlinger. Men jeg kan altsaa være med paa den ekstraforhøielse, skjønt jeg synes, man nok kunde ha stanset ved det forslag, som departementet har fremlagt; da jeg tror, det er en fornuftig beregning som ligger til grund for regjeringens proposition om de forskjellige satser, naar vi skal tale om fornuft.

Castberg: Jeg har ikke meget at tilføie.

Med hensyn til spørsmålet om drawback paa olivenolje vil jeg uttale, og jeg forstod ogsaa den ærede statsraad derhen, at hvis det av ekstraordinære grunde maatte ansees for ønskelig eller paakrøvet at lægge saa høi told paa olivenolje, at det vilde kunne virke generende for vore hermetikfabrikker, saa faar der prøves systemet med drawback, selv om det skulde bli noget - jeg hadde nær sagt - paa slump. Jeg tror ikke, at den løsning bør være utelukket i fornødent fald, og jeg forstod ogsaa statsraaden saa, at det var heller ikke hans mening.

Med hensyn til hr. Hornsruds bemerkning om minister Wedels standpunkt, saa er det jo saa, som vi alle vet, at minister Wedel var av den opfatning, at det spanske tilbud skulde akcepteres; men det var jo samstemmig, saavidt jeg har oppfattet det, meningen herhjemme, at det kunde ikke akcepteres, og derefter er det, det standpunkt er indtat med hensyn til told, som jeg nævnte, for minister Wedels vedkommende. Det var fuldt korrekt, hvad jeg anførte.

Til komiteens ærede formand, hr. Konow, vil jeg bare gjøre den bemerkning, at det nok kan være rigtig, hvad han sa, at det vi staar overfor, stikker i det, som han kaldte for forbudspolitik; men der er specielle forhold, som gjør, at Spanien har trodd, at det med nogenlunde lethet kunde føre en aggressiv politik overfor os, som det derimot helt undlater overfor andre lande, som driver en meget mere vidtgaaende forbudspolitik end Norge, spesielt Nord-Amerikas forenede stater og Newfoundland. Herrerne vil sandsynligvis ogsaa være bekjendt med, at i et av vore nabolande, Finland, er det i riksdagen for nogen faa dage siden med 100 mot 50 stemmer vedtat, at ingen forandring skal ske i deres forbudspolitik av hensyn til de vanskeligheter, som de er kommet op i i sine traktatforhandlinger. Jeg mener, at man faar være opmerksom paa, at det ogsaa forsaavidt ligger i vor egen haand, om vi vil, at det, som dog nu maa siges at være Norges politik, fordi det er knåsat av vore statsmagter, skal kunne optræde med tilstrækkelig kraft og vinde frem eller ikke.

Præsidenten: De efterfølgende talere har indtil 2 minutter.

Ivarsson: Det forekommer mig, at dette forslag om forhøielse av maksimalsatserne paa visse indførte varer er kommet, om jeg saa maa si, noget for tidlig. Jeg hadde tænkt mig, at der var blit valgt en noget anden orden, en noget anden fremgangsmaate. Jeg hadde tænkt mig, at denne forsamling maatte ta et avgjørende standpunkt til toldkrig eller ikke-toldkrig, førend forslaget om forhøielse av toldsatserne kom. Saadan som saken nu engang ligger an og ut fra mit syn paa disse forhold, som jeg gjentagne gange har hat anledning til at gi uttrykk for, finder jeg ikke, at jeg forsvarlig kan stemme for den foreslaaede forhøielse. Jeg er i alt væsentlig enig i hvad der fra komitemindretallets ordfører blev fremholdt angaaende det risikable ved at ta det skridt man nu indbys til at ta. Jeg tror ikke det letter oppjøret. Jeg er enig med ham i at det snarere maa anses skikket til at vanskeliggjøre det. Paa det nuværende tidspunkt finder jeg det derfor at være noksaa betænkelig at gaa til en forhøielse av satserne. Staar vi engang overfor dette, at nu maa vi ta toldkrigen, vel, saa er det en anden sak, men saavidt jeg kan skjønne, foreligger ikke det idag.

Ellingsen: Jeg har i komiteen forbeholdt mig at stemme for ethvert forslag om forhøielse av de satser hvorpaa vi har indstillet, men paa 2 minutter har jeg ikke tid til at begrunde denne stilling nærmere. Jeg skal derfor indskrænke mig til kun at dokumentere litt statistik, da det gjentagne ganger her har

været fremholdt at vi er avhengige av Spanien, især for vor salt- og olivenolje-tilførsel. Det viser sig da at i aarene nærmest før krigen utgjorde importen av salt fra Spanien en mindre del av vor samlede saltimport. Vi importerte saaledes - jeg nævner bare mængden i hele tusener ton - fra Tyskland i 1912 13 000, i 1913 14 000, i 1914 12 000; fra Storbritanien - jeg gaar ut fra at der kan være noget spansk salt - henholdsvis 39 000, 35 000 og 31 000; fra Italien henholdsvis 80 000, 48 000 og 52 000; fra forskjellige steder i Afrika 14 000, 22 000, og 22 000 ton, mens Spanien exporterte til os 62 000, 89 000 og 82 000.

Præsidenten: Tiden er omme.

Ellingsen: Jeg er nødt til at be om at faa dokumentert hvorledes det ogsaa forholder sig med olivenoljen.

Præsidenten: Tiden er omme, men hvis forsamlingen ikke har noget imot det, gir jeg herr Ellingsen ét minut til for at han kan bli færdig med sin statistik.

Ellingsen: Der blev i 1913 - da importen var normal - fra Frankrike importert 458 ton, fra Spanien bare 258, fra Italien 318. Det skulde vise at vi ikke er absolut avhengige av Spanien. Vor samlede handelsomsætning med Spanien svinget i aarene 1910-1918 mellem 0,95% og 2,27% i 1918 av vor samlede handelsomsætning. Naar det er fremholdt at det er kysten som maa betale leken, og bare fiskerierne som maa lide, saa er jeg nok opmerksom paa at det vil gaa utover dem ogsaa, hvis denne toldkrig skal medføre en prisforhøielse, men da finder jeg ogsaa at maatte dokumentere for at bringe denne paastand til sine riktige dimensioner at i 1918 da vor import av disse artikler fra Spanien var stor, utgjorde værdien av salt- og olivenolje-importen 12 millioner kroner, mens den samlede import fra Spanien var 31.8 millioner, altsaa ca. 40% av vor import fra Spanien. Min erfaring om det spanske salt som fiske- og sildesalt stemmer ikke helt overens med hvad der er anført av andre talere. Det har efter min erfaring vist sig at være mindreværdig - specielt som fiskesalt.

Lykke: Det er en paastand som især har været hævdet fra den ærede repræsentant herr Gunnar Knudsen. Han paastod at disse forhøielser av toldsatserne som her bringes i forslag, ikke vil skade norske forbrukere; det vil ikke gaa utover dem. Jo, det vil gaa utover dem, og det temmelig straks. Appelsiner f.ex. fra Spanien, er jo altoverveiende et nydelsesmiddel for de brede lag av befolkningen. Messinaappelsinerne som kommer senere paa vinteren, er luksusvarer i forhold til Valenciaappelsinerne. Vi blir straks henvist til luksusappelsinerne fra Messina, hvis vi stænger for Valenciaappelsinerne. Og naar man snakker om appelsiner som luksus - jeg forstod herr Høgset derhen at han gjerne vilde ha denne luksus-told endda høiere - saa skal vi dog tænke paa hvilken stor rolle det spiller i hele vort ernæringsliv at man spiser frugt. Det anbefales av alle læger, og jeg tror enhver

vet med sig selv hvor nødvendig det er. Skal vi da gaa hen og ikke alene av hensyn til toldkrigen forhøie tolden, men skal vi gaa et skridt videre og følge herr Gunnar Knudsen og Castberg og ta ind en toldsats paa appelsiner som gjør det fuldstændig utelukket at spise appelsiner her i Norge! For man maa vist ikke indbilde sig at de andre appelsiner, Messinaappelsinerne, og Smyrnafiken og alt dette som nu kommer her, blir upaavirket av denne toldkrig med Spanien. Det er jo selvsagt at en større efterspørsel der vil drive priserne i veiret paa salt og nøtter og fiken osv., saa det er en fuldstændig illusion at tro at de norske forbrukere skal gaa fri for at være med at betale leken. Man maa være klar over at det er de norske forbrukere som i første række betaler leken her, og det er et tveegget sverd at gaa paa disse toldsatser. Jeg tror heller ikke det fører frem. At gaa videre end proposition og indstilling, maa ialfald være absolut utelukket.

Hvad angaar olivenoljen, saa spiller jo den spanske import den altoverveiende rolle for hermetikindustrien. Jeg vil bare tilbakevise den bemerkning at man tror det ikke gaar utover de norske forbrukere.

Owe: Det har været meningen her at de foreslaede satser skal virke prohibitivt overfor de spanske varer. Jeg vil faa lov at understreke at den kraftigste prohibitive foranstaltning et land overhodet kan ta, det er importforbud. Vi har hat importforbud overfor visse varer fra Spanien, og Spanien svarer med prohibitive toldsatser overfor enkelte norske varer. Saa svarer vi med prohibitive toldsatser for de varer vi ikke har importforbud for, men vi kommer ogsaa med et dobbelt ære være, idet vi ogsaa svarer med prohibitive satser for de varer vi virkelig har importforbud for. Det forekommer mig at være noksaa litet rationelt. Det er at sætte en meget daarlig laas efter at man har sat den aller kraftigste laas for døren. Og jeg vil nævne en vare, som jeg har interesse av at nævne her, og som jeg nævner ikke bare for den rolle, som den spiller for apotekerne, men av hensyn til den interesse som den ogsaa har for den syke almenhet, og det er malagavin. Den kan vi ikke faa fra andre land end Spanien. Vi kan faa olivenolje fra andre land - og vi kan faa en række av de andre produkter fra andre land; men malagavinen kan vi kun faa fra Spanien. Malagavinen brukes kun som sykevin; den brukes ikke som nydelsesvin. Men da er det meningsløst, at man skal forhøie prisen paa denne vare med 3 kroner pr. kg. Nu koster den kr. 2,80 pr. kg. en gros her i landet, og saa skal man forhøie den med kr. 3,00. Med denne toldforhøielse plus de procenter, som grossisterne beregner sig ogsaa paa tolden, vil da en flaske jernkinavin, som - saavidt jeg husker - nu koster 6-7 kroner, komme op i kanske 16-18 kroner. Dette er en meningsløs fordyrelse. Jeg er med hr. Ivarsson enig i, at denne forsamling burde først og fremst ta principielt standpunkt til vort forhold til vinlandene; for det er jo det, som har ført os op i denne uhyggelige toldkrig.

Larsen: Jeg vil ogsaa bare faa lov til at understreke, hvad hr. Hornsrud har sagt angaaende konsekvensen av dette, som vi muligens kommer til at gaa til idag. Nu, naar vi muligens

kommer op i en lignende situation med Portugal - og hvem vet, om vi ikke snart muligens ogsaa kommer op i en lignende situation med Italien - vil jeg spørge: Hvor vil denne politik, som vi nu fører, føre hen? Jeg tror, vi kanskje vil komme op i samme situation saavel med Portugal som med Italien.

Saa vil jeg med hensyn til den statistik, hr. Ellingsen nævnte fra 1918, uttale, at han vet vel, at 1918 var et aar, som var saa irregulært, at vi overhodet ikke kan regne med det. Hr. Ellingsen burde i det hele tat kjende et litet granne bedre til vore forhold med Spanien saavel for saltets vedkommende som for fiskens vedkommende.

Naar hr. Gunnar Knudsen talte om, at han vilde ikke være med paa nogen national ydmygelse, saa vil jeg si, at vi dog i al sund fornufts navn maa forstaa, at vi maa føre en underhandling med Spanien eller med andre lande, som er nogenlunde fornuftig. Vi maa paa begge sider forsøke at gjøre det bedst mulige ut av det. Hvis vi skal gjøre det saadan, som hr. Gunnar Knudsen antydte - være sta -, da kommer vi efter min mening aldrig nogen vei hverken paa den ene eller paa den anden maate. Da vil vi bli isolert, og det skulde vel ikke være meningen med dette. Jeg tror, at vi, naar vi fører underhandlinger, enten det er med Spanien eller med et andet land, da alltid maa se at bringe det mest mulige ut av det - slik som man gjør i almindelige handelsforhold eller private personer imellem. Det gaar ikke an at staa og ride sin høie hest paa den maate og si, at Dere er nogen dumme faar, som ingenting forstaar, og vi er de eneste, som har ret. Paa den maate kommer man ingen vei, og det vil ogsaa bli tilfældet her.

Frøken Platou: Det, som foranlediger, at jeg tillater mig at ta ordet i denne debat, er de uttalelser, som faldt fra repræsentanten Høgset. Jeg kan absolut ikke la staa uimotsagt, at frugt er en luksusvare. Det er ikke saa vanskelig paa landet at faa frugt til den opvoksende slegt; men det er vanskelig for os i byerne at faa det. Jeg nedlægger altsaa her en bestemt protest mot, at bananer og lignende importerte frugter er luksusvarer.

Statsraad Hagerup Bull: Det er av et par talere uttalt, at man skulde ta standpunkt til det principale spørmaal, om man skal føre toldkrig, før man gaar til, hvad der her er foreslaat. Ulykken er den, at det er ikke to parter, som blir enige om, at nu skal man føre toldkrig mot hinanden, likesaalitt som man ellers blir enig om, at nu skal man aapne krig. Det er den ene part, som begynner krig, og dermed er der krig. Spanien har aapnet toldkrig med os, saa det er ikke for os at avgjøre, om der fra vor side ogsaa blir at føre toldkrig - det er kun det spørmaal, om man fra vor side vil træffe dertil svarende foranstaltninger. Og hvad er det, de foranstaltninger virkelig er? De er fredspræliminarianer. Fredspræliminarianerne fra vor side bestaar i, at vi arrangerer det saaledes, at Spanien ogsaa fra sin side blir interessert i at komme over fra toldkrigen til fredelige toldtilstande.

Ellingsen: Det skulde ikke falde vanskelig, hvis jeg hadde en liten smule tid til raadighet, at paavise, at hr. Oscar Larsens sagkyndighet ikke er saa stor, som han gav sig skin av baade ved denne anledning og undertiden ellers, naar han kommer paa talerstolen. Tiden tillater det imidlertid ikke; men statistikken er tilgjengelig for hvemsomhelst, og derav vil det vise sig, at i de saakaldte regulære aar, i aarene 1913 og 1914, var vor import av salt fra Spanien ikke for 9 millioner kroner som i 1918, men den var for kr. 1 204 000,00 i 1913 og for kr. 1 245 000,00 i 1914. Jeg kunde dokumentere ved en hel række tal, at min oppgave var riktig og ikke hr. Oscar Larsens; men jeg finder det uforholdent.

Lykke: Jeg vil gjerne rette et spørsmål til den ærede finansminister. Det er talt om her, at man skal faa oprindelsesbeviser paa varerne for at hindre at spanske varer kommer ind indirekte, og det blir naturligvis ganske nødvendig, naar man vet at de spanske varer, særlig frugter i stor udstrækning blir kjøpt ind hertil over de store auktioner i nord-Europa. Da vil jeg spørge: Er det ikke saa at vi har handelstraktater med lande, hvorefter disse landes handel med Norge ikke pligter oprindelsesbevis? Det er blit sagt mig underhaanden av et medlem av told- og finanskomiteen, at vi vistnok med Holland skal ha en saan traktat. Jeg vet ikke om dette er saa, men det vil jo selvsagt øieblikkelig gjøre hele toldkrigen med Spanien illusorisk. Det blir bare at flytte handelen over til Amsterdam. Man maa gjøre det klart hvilke nye linjer kan følges her, naar man slik gaar løs paa det. Jeg maa atter gjenta, at jeg vil fraraade de toldsatser, som gaar over hvad indstillingen nævner.

Tønder: Efter at ha paahørt denne debat er jeg kommet til det resultat, at jeg ikke alene maa stemme for komiteens indstilling, men endogsaa for de høiere satser, som er foreslaat eller vil bli foreslaat av hr. Gunnar Knudsen. Jeg begynder at faa en sterk fornemmelse av, at det dog er avholdssaken og forbudssaken, som ligger bak saa meget av det som har været sagt fra det hold, som her er mot de høiere satser. Det later til at de videre ikke har nogen hjertesorg ialfald over at vi har toldkrig med Spanien. Man sørger neppe over at vi faar toldkrig med Portugal, og nu hører jeg at man ogsaa likesom vinker efter en toldkrig med Italien.

Høgset: Det var virkelig beklagelig, at jeg skulde ha uttalt mig slik at frøken Platou maatte nedlægge en protest. Det var sørgelig. Men hvis frøken Platou hadde hørt efter det jeg sa, vilde hun visselig ikke kommet til at si, at jeg sa at al nydelse av frugt var luksus. Men jeg siger, at en hel del av det voldsomme forbruk vi har faat i det siste, som jeg refererte tal for, anser jeg fuldstændig for luksus. Den som her ser hvordan man tar det med denne frugt her, det store forbruk og det store antal utsalg omkring i byen, saa kan det ikke være nogen tvil om at det er overdrevent høit forbruk. Det maatte kunne gaa an for os at eksistere som nation om vi hadde et forbruk som omtrent svarte til det vi hadde i aarene 1912-

13, mens det nu er gaat op i millioner av kilo økning paa flere forskjellige brancher. Min opfatning er, at en hel del av det store forbruk er luksus. Og jeg sa det var ikke nogen fare om det blev indskrænket. Jeg vil forøvrig si, at det er store samfundsklasser i dette land, for hvem frugt ikke hører med til det daglige brød. Saa vil jeg faa lov at nævne, at vi har ogsaa norsk frugt, om man kanskje ikke kunde være for fin til at spise norsk frugt. Hr. Lykke regnet med at det økede toldpaalæg gik utover forbrukerne her. Jeg hører litt forskjellig om det eftersom det gjælder utlandet eller det gjælder os. Naar Spanien lægger told paa klipfisken, saa skal det gaa ut over os fordi de kan faa fisk andetsteds fra, men naar vi lægger told paa frugt skal det ogsaa gaa ut over os, selv om vi kan faa detslags varer fra andet hold. Vinkampen maa vell her bli den samme.

Ivarsson: Likeoverfor finansministerens uttalelser om at vi allerede hadde toldkrigen, en uttalelse som øiensynlig var rettet til mig, vil jeg faa lov at minde den ærede statsraad om nogen ord, som staar i en meget god bok, den bedste bok jeg kjender, ord som jeg her vil gjengi noget frit. De lyder saa omtrent: Hvilken konge er det, som vil dra ut mot en anden konge i krig og ikke først sætte sig ned og regne over om han er istand til med 10 000 mand at møte den, som kommer mot ham med 20 000 mand? Og finder han, at han ikke er istand til det, saa skikker han sendebud mens den anden endnu er langt borte og tinger om fred. - Dermed vil jeg intet ha uttalt om, hvordan vi skal stille os i de foreliggende spørsmaal, men jeg vil bare ha pointeret dette, at det som den ærede statsraad betegnet som ouverturen til fredsunderhandlingerne, preliminærfreden, tror jeg litet er skikket til at stemme den anden part fredelig. Det kan hände den ærede finansminister her resonnerer som en fortrinlig taktiker, men jeg tror psykologisk set, at slutningen ikke holder stik. Likeoverfor hr. Høgset vil jeg si, uten at komme nærmere ind paa hans uttalelser, at det er en stor lykke at folk her i landet spiser meget frugt. Jo mere de æter av det, jo bedre er det for deres helse og velvære, og spesielt skal den motvirke trangen til alkohol. Men naar der tales om norsk frugt, saa vil jeg minde om, at jeg i vinter kunde kjøpe 1/2 kilo appelsiner og tildels mere end det, for det som et eneste norsk, temmelig surt eple kostet.

Statsraad Hagerup Bull: Det er blit uttalt, at der skulde være traktatbestemmelser som hindrer os fra at kræve oprindelsesbeviser. Det er ikke mig bekjendt at nogen saan traktatbestemmelse skulde eksistere. Og vi har i toldavdelingen forhandlet om disse ting dengang da maksimalbestemmelserne overfor Frankrike og Spanien fra først av blev bragt i anvendelse, uten at der fra noget hold blev berørt, at der skulde eksistere en saan bestemmelse. Hvad særlig angaar Nederlandene, saa er det saa langt fra at der eksisterer en saan bestemmelse, som hindrer at man kræver oprindelsesbevis, at artikkel 2 i traktaten med Nederlandene av 20de mai 1912 indeholder den uttrykkelige bestemmelse: "Med hensyn til varer, som ikke er de respektive landes natur- eller

industriprodukter, skal behandling som mest begunstiget nation ikke kunne kræves, medmindre de paagjældende varer har sin oprindelse fra et land, som nyder mestbegunstiget behandling." Det er deri indirekte forutsat, at man skal kunne kræve oprindelsesbevis. Saa hensynet til at man i tilfælde kan bli nødsaget til - hvad man nødvendig vil naturligvis - at kræve oprindelsesbevis, det er noget som her ikke kan komme i betragtning.

Hambro: Jeg vil i likhet med frøken Platou og nu sidst hr. Ivarsson faa lov til at protestere mot de uttalelser, som faldt fra hr. Høgset. Jeg tror, at hvilket standpunkt man end indtar politisk, maa man være glad over, at konsumet av sydfrugter er blit saa almindelig, som det er inden alle samfundslag; og det er saa langt fra, at man her med noget skin av ret som hr. Høgset kan beklage, at der spises bananer over den hele by, at man tvertimot kan være ganske overordentlig tilfreds med, at dette er tilfældet; enhver læge vil kunne fortælle hr. Høgset, at et bedre og billigere næringsstof, end de frugter, man der faar, kan vore barn overhodet ikke skaffes. Og det er et meget stort fremskridt, at man nu er kommet til, at barnene anvender pengene paa dette fremfor - som det tidligere var tilfældet - at kjøpe alslags lakris og brystsukker, at de nu i stedet for dette kan faa kjøpt billig og god frugt. Naar hr. Høgset fandt at maatte uttale, at man er for fine til at spise norsk frugt, saa trodde jeg virkelig, at hr. Høgset hadde været for fin til at komme med en saadan uttalelse. Man kan vel ikke ha opholdt sig længe her i byen uten at vite, at selv i vinter, og selv med de kurser, som da var, kostet amerikansk og australsk frugt halvparten av, hvad den billigste norske frugt kunde skaffes for her i byen. Det skulde derfor være en nærliggende opgave for en mand med hr. Høgsets indflydelse at arbeide for, at salget av den norske frugt blev organisert paa en saadan maate, at folk i byerne kunde faa god, billig norsk frugt, i stedet for at kaste de bredere lag i byene i næsen, at de kjøper utenlandsk frugt, at de er for fine til at spise den norske frugt og derfor spiser den utenlandske. Der er grund til at se med meget stor beklagelse paa, at importen av disse utenlandske, billige frugter skulde gaa tilbake, og at netop masse-konsumet av dem skulde avta.

Præsidenten: Hr. Oscar Larsen har hat ordet to gange før, men faar nu ordet for at gi en kort opplysning.

Larsen: Jeg vil bare faa lov til at si til hr. Ellingsen - han kom paany med denne statistik angaaende saltet, idet han nævnte prisen - at i 1918 kostet saltet omkring 10 gange saa meget, som det gjorde i 1913.

Blakstad: Det var en meget fremtrædende avholdspolitiker, som for nogen aar siden henviste menneskene i dette land til at spise frugt i stedet for at drikke vin. Nu ser det ut til, at man vil stenge veien for menneskene her i landet til ogsaa at spise frugt. Jeg skal faa lov til at opplyse, at Tyskland er det eneste land, som har git bananimporten helt fri, idet man der

gaar ut fra, at bananer er et udmerket folkenæringsmiddel. Jeg tror, vi bør ta lærdom av det; men det ser ut, som om næringspolitikken her i dette land skal drives slik nu, at vi kommer til at eksportere menneskemateriel i stedet for varer.

Præsidenten: Hr. Høgset har hat ordet to gange før, men faar nu ordet til en kort bemerkning.

Høgset: Jeg overlater gjerne den glæden til hr. Hambro, som han har av, at der brukes saa meget - glæden over den forcerete import og det forcerete forbruk. Saa var det med hensyn til det, han sa, om, at vi skulde organisere salget av den indenlandske frugt. Ja, det er netop det vi arbeider med. - Jeg sa ikke, at man var for fine; men jeg sa; om man kanskje ikke er for fine". - Jeg har mange eksempler paa, at de indenlandske varer, det, som vi bønder producerer, maa staa tilbake for de utenlandske varer, selv om det staar paa høide med dem.

Castberg: Jeg vil faa gi den opplysning likeoverfor hr. Hambros bemerkninger om bananer, at friske bananer er ikke tat med i dette forslag.

Gjøstein: Jeg vil bare faa lov til at begrunde min stemmegivning. Jeg agter at stemme for det av hr. Hornsrud optagne forslag. Jeg vil gjøre det ut fra den grundsætning, at jeg har forstaat det, som om hele dette apparat, som nu her er reist, er i overensstemmelse med den gamle maate at føre krig paa, og det bør man komme bort fra. Jeg tar direkte avstand fra Gunnar Knudsens uttalelse om, at en unndlatelse av at reise toldkrig ogsaa fra norsk side skulde være det samme som en national selvopgivelse. Jeg stemmer for Hornsruds forslag med hensyn til forhøielse av toldsatserne for vin og brændevin netop av den grund, at Spanien skal faa vite, at dette er det norske folks vilje paa dette punkt; deri falder man ikke til fote; men paa alle andre punkter vil man stille sig rimelig og imøtekommende og velvillig. Det, tror jeg, er det bedste grundlag for forhandling. Jeg gaar ut fra, at skulde man maatte gaa til en toldkrig med Spanien, saa kan tidspunktet ikke være det rette til at ta dette op nu, da man er midt oppe i forhandlingerne.

Hambro: Til hr. Castberg vil jeg kun si, at det var ikke mig, som bragte dette spørmaal ind; men naar han siger, at bananer ikke er nævnt her, saa er det noget av en misforstaaelse; for tørrede bananer er ialfald nævnt under l. nr. 172 - rosiner og bananer; det hører ogsaa med i konsumet, og tørrede bananer har ogsaa delvis været konsumert i ikke saa ganske liten utstrækning. Til hr. Høgset kan jeg kun si, at hans bemerkninger om finhet hører overhodet intet sted hjemme; hvis han kan skaffe norsk frugt til samme pris, som man kan faa den utenlandske frugt for, saa er der neppe mange mennesker, som ikke vil foretrække at spise den norske frugt; men at det skal være noget utslag av finhet, at familiefædre kjøper den billige og i mange tilfælde bedre utenlandske frugt fremfor at

kjøpe den dyre norske, det tar jeg for en opfatning, som jeg tror, at landmandsforbundets folk vil staa alene om.

Præsidenten: Hr. Gunnar Knudsen har hat ordet 2 gange før, men faar atter ordet til en kort bemerkning.

Gunnar Knudsen: Jeg vil bare faa lov at si til hr. Gjølstein at jeg aldeles ikke i den forbindelse som han nævnte, talte om nogen national ydmygelse, det var i forbindelse med forandring av mandatet, hvis vi gaar over til at frafalde mandatet. Det mener jeg vilde være en national ydmygelse. Men hvorledes nogen av herrerne stemmer her i idag, det er ingen national ydmygelse, det har jeg intet uttalt om.

Præsidenten (Buen): Jeg vil som representant faa lov til at motivere min stemmegivning med et par ord. Hvis vi vil hævde den linje i rusdrikspørsmålet som er slaaet fast av det norske folk ved folkeavstemningen og ved Stortingets beslutning her tidligere, saa er det min mening at da faar vi ikke slaa ind paa den vikende linje som førte til ydmygelse i 1909. Et for os akseptabelt resultat av de paagaende forhandlinger med vinlandene tror jeg bestemt er avhengig derav at vi gir et svar saa tydelig at det ikke kan misforstaaes, og i situationen overfor Spanien kan det efter mit skjøn bare ske derved at vi ret og slet med aapent blik for konsekvenserne fastsetter praktisk talt prohibitive satser for spanske varer. Det hadde været værre hvis varerne ikke hadde været at faa paa andre hold, men de aller fleste varer, praktisk talt alle, er jo at faa paa mange andre kanter av verden, saa jeg er ikke bange for de konsekvenser. Jeg vil derfor stemme for de prohibitive toldsatser som maatte bli bragt i forslag.

Nygaardsvold: Det var just de samme synsmaater som nu præsidenten har git uttrykk for, som har diktert min og hr. Hornsruds stemmegivning. Vi har ikke ment - ialfald ikke jeg for min del - at ville opgi den linje som det norske folk har bestemt gjennom forbudsavstemningen. Det er ikke ment paa den vis fra vor side, men vi har ment at det kun var nødvendig denne gang at gaa til forhøielse av brændevins- og vintolden for derved ganske kraftig og bestemt at motivere vor stilling i denne sak. Det er ingen selvoppgivelse i forbudsspørsmålet fra vor side.

Præsidenten: Præsidenten vil av hensyn til den meget begrænsede tid som Stortinget har til sin disposition, foreslaa at ingen av talerne under specialdebatten faar ut over 5 minutters taletid.

Votering:

Præsidentens forslag bifaldtes enstemmig.

Komiteen hadde indstillet:

I tariffen for indførselstolden forhøies maksimalsatsen for følgende varer til efternevnte beløp:

under l. nr. 66 Brændevin 1 1 liter kr. 8,00

Møde for lukkede dører, Stortinget 9. juni 1921

" " 67 Brændevin 2 1 " " 6,00

Votering:

Komiteens indstilling under l. nr. 66 og 67 bifaldtes mot 12 stemmer.

Videre var indstillet:

Under l. nr. 141 Farver 1 1 kg. kr. 0,10

Votering:

Komiteens indstilling under l. nr. 141 bifaldtes mot 19 stemmer.

Videre var indstillet:

Under l. nr. 163 Oranger,
alleslags, saasom appelsiner, citroner,
lemoner, pomeranser 1 kg. kr. 0,40

Gunnar Knudsen: Jeg vil foreslaa at satsen under l. nr. 163 forhøies til 1 krone.

Præsidenten refererte Gunnar Knudsens forslag.

Votering:

1. Med 55 mot 37 stemmer blev Gunnar Knudsens forslag ikke bifaldt.
2. Mot 27 stemmer blev indstillingen under l. nr. 163 bifaldt.

Videre var indstillet:

Under l. nr. 164 Vindruer 1 kg. kr. 1,00

Gunnar Knudsen: Det var min hensigt at foreslaa en forhøielse ogsaa av denne sats, men efter den foretagne votering under nr. 163 finder jeg det frugtesløst og vil frafalde det.

Castberg: Jeg vil ikke kunne stemme for den sats som foreligger her, den staar efter min mening i et absolut misforhold til de andre satser. En ren luksusartikkel vindruer staar nu i en detaljpris av 16 kroner pr. kg., og da at foreslaa en toldsats av kr. 1,00 er der ikke mening i. Jeg vil henstille til hr. Gunnar Knudsen at fremsætte sit forslag. Jeg kan ikke tro at den foregaaende votering var avgjørende med hensyn til denne sats.

Præsidenten: Præsidenten vil henstille, at man ikke fører nogen lang debat. Saavidt præsidenten forstaar er standpunkterne noksaa opgjort og debat derfor noksaa overflødig.

Hambro: Det er en ren misforstaaelse av hr. Castberg at karakterisere vindruer som en luksusartikkel. Bortset fra det behov der er for dem paa sykehusene og for rekonvalescenter er det noget, som formodentlig de mange, som er nogenlunde øvede

idrætsfolk og fotgjængere, kan fortælle hr. Castberg, at vindruer i frisk tilstand og i tørret tilstand er et ganske utmerket næringsmiddel. Jeg kan fortælle ham for min egen del, at i studenteraarene, da jeg for en stor del eksperimenterede med hvad man skulde kunne leve bedst og billigst av, levet jeg i 1 1/2 aar til aftens av to tørre rundstykker og et halvt pund vindruer hver dag, og jeg har ikke befundet mig bedre nogen gang siden. Og enhver som er vant med at færdes i fjeldene vil kunne fortælle hr. Castberg at noget av det bedste til at gaa længst paa er vindruer. Vindruer som luksusartikkel er de blaa vindruer som man faar i tider da de er meget vanskelig at frembringe, og som ikke importeres fra Spanien, men fra Belgien og Danmark til ganske overordentlig store priser. Men de almindelige grønne vindruer som kommer fra Spanien er særdeles billige og en nærende og sund artikkel. Jeg stemmer mot enhver forhøielse her.

Smedsrud: Naar hr. Castberg betegnet vindruer som en ren luksusartikkel saa viser det, at det er længe siden den repræsentant har været paa besøk ved et sykeleie. Jeg vil anbefale ham at gaa op paa rikshospitalet eller paa byens sykehus paa Ullevold, hvor der paa den almindelige forpleining er patienter som har alt andet end god raad, og han vil der faa se hvor hyppig vindru eklaserne ligger paa sygebordene. Det er alt andet end luksus.

Lykke: Jeg kan efter hr. Hambros bemerkninger gjerne frafalde ordet. Jeg skal kun bemerke at det maa være den rene misforstaaelse, naar hr. Castberg taler om 16 kroner pr. kg. for vindruer. De spanske vindruer som vi taler om koster kr. 2,00 og 2,20 o.s.v.

Gunnar Knudsen: Jeg er lidt forbauset over denne debat. Det høres ut som om det var spørsmaal om at forhøie den almindelige told paa vindruer eller paa alle disse artikler i det hele. Det er det jo slet ikke. Der kommer vindruer fra andre lande end fra Spanien, nemlig Frankrige, Italien og Tyskland - navnlig fra Frankrige og Italien, hvorfra man faar vindruer saa meget man vil og likesaa billig som fra Spanien, saa det er ingen fordyrelse der her er tale om. Jeg kan gjerne foreslaa 2 kroner, jeg har ikke noget mot det, jeg har notert det, og saa kan vi ta en votering paa det.

Lykke: Jeg skjønner ikke andet end at dette maa være en misforstaaelse baade fra hr. Gunnar Knudsens og hr. Castbergs side. De billige druer, de som virkelig spises her i landet og som under normale tider koster fra kr. 1.00 - 2.00 op til kr. 3.00 - 4.00 kommer fra Spanien og intet andet land.

Castberg: Det er ganske merkelig hvor man kommer i affekt overfor disse vindruer. Nu er det sagt at de har været nede i kr. 1,00 og kr. 2,00 pr. kg. Jeg kan ikke kontrollere det i øieblikket, men det som er sikkert er at jeg undersøkte det idag i byens største forretning for den slags ting, hvor det blev opgit at prisen var 16 kroner pr. kg. Naar det tales om

sykehuse saa er det selvsagt at der kan forholdet være det at det ikke kan betegnes som en luksusartikkel, men det gaar da ikke an at indrette vor toldtarif av hensyn til det forholdsvis ubetydelige antal mennesker som ligger paa sykehus, vi kan ikke indrette vor toldpolitik og toldtarif av hensyn til dem. Og naar hr. Hambro fortæller at han har levet paa rundstykker og vindruer saa tviler jeg ikke paa det, og det kan godt være at det har bidrad til at utvikle hr. Hambros esprit, men jeg tror ikke det er almindelig her i landet at folk lever paa vindruer. Jeg betegner det som en luksusartikkel bortset fra sykehusene.

Bang: Jeg vil ikke ønske, at hr. Castberg maa komme paa sykesengen snart, men jeg er forvissat om, at hvis han kommer der, vil han nok faa en anden overbevisning om vindruer som luksus, end han har idag.

Hambro: Jeg finder yderst karakteristisk den sidste opplysning, hr. Castberg gav: Han har ringt til en forretning og spurt, hvad druer kostet og faat den besked, at de kostet 16 kr. pr. kg. Hvis hr. Castberg hadde noget kjendskap til de ting, vilde han vite, at det er de blaa belgiske druer, som nu koster 16 kr., og at grønne druer overhodet aldrig i dette land har været oppe i den pris, at spanske druer selv utenfor saisonen aldrig tilnærmelsesvis er kommet op mot 16 kr.

Naar hr. Castberg klager over, at følelserne kommer i affekt, har jeg indtryk av, at det virkelig skyldes for hr. Castbergs og enkelte andre herrers vedkommende, at dette ulykkelige ord vindruer begynner med den ganske overflødige stavelse "vin". Jeg vil henstille til de herrer, om det ikke var like soulagerende for deres følelser ikke at foreslaa paalæg paa tolden, men foreslaa første stavelse i ordet strøket.

Tønder: Det er nævnt, at vindruer er almindelig mat for patienter ved sykehusene. Jeg tillater mig at spørre, om det er sykehusenes overordnede, som ordinerer den mat for patienterne, eller om det ikke er noget, som patienternes paarørende bærer med sig og lægger paa bordet ved siden av sykesengen?

Præsidenten: Kunde vi ikke nu gaa til votering istedenfor at holde paa at debatere paa denne maate?

Ivarsson: Hvad der i hvert tilfælde skal betragtes som luksus, vil vel i noen grad bero paa de forutsætninger, man taler ut fra, og disse forutsætninger er vel i adskillig grad stedbundne. Naar jeg nu tænker paa det nære naboskap der jo er geografisk set mellem repræsentanten fra Søndre Gudbrandsdalen og Dovregubben, kan jeg godt tænke mig, at han ser mangt og meget som luksus, som vi andre mennesker ikke ser som luksus, thi hvis man kan tro, hvad Ibsen fortæller om Per Gynt, saa var ikke det traktement, som hin potentat, jeg nævnte, bød paa, av den sort, vi almindelige mennesker pleier at glæde os

ved, spesielt hadde det liten likhet baade med vin og vindruer.

Bernhard Hanssen: Jeg beklager, at vi skal opta tiden med denne debat, men naar hr. Castberg telefonerer og spør, hvad prisen paa vindruer er idag, kunde han spurt ogsaa, hvad prisen idag er paa jordbær. Det er ikke saasonen nu for vindruer, den første høst er ikke moden endnu, det maa han da forstaa.

Præsidenten: Nu er debatten om denne sak avsluttet. Hr. Gunnar Knudsen har foreslaaet en sats av kr. 2.00 for vindruer, indstillingen lyder paa kr. 1.00.

Votering:

1. Gunnar Knudsens forslag under nr. 164 blev med 57 stemmer ikke bifaldt.
2. Komiteens indstilling under l. nr. 164 bifaldtes mot 28 stemmer.

Videre var indstillet:

- | | | |
|---|-------|----------|
| 1. nr. 169 Plommer, herunder Katrineplommer og svsker samt dadler | 1 kg | kr. 0,40 |
| 1. nr. 171 Fiken og fikenost | 1 " " | 0,60 |

Votering:

Komiteens indstilling under l. nr. 169 og 171 bifaldtes mot 23 stemmer.

Magnus Nilssen: Jeg vil henstille, at præsidenten optar flere av disse nummer med en gang til votering, saa man slipper disse stadige voteringer.

Præsidenten: Det skal ske, men præsidenten syntes, at der var saa mange divergerende meninger, som gav sig tilkjende, saa præsidenten opgav haabet om at faa bundtet det sammen.

Hornsrud: Jeg hadde tænkt at si det samme som hr. Magnus Nilssen sa. Man vil kunne gjøre det paa den maate, at man bundter sammen de satser, hvor der ikke er stillet avvigende forslag.

Videre var indstillet:

- | | | |
|---|-------|----------|
| 1. nr. 172 Rosiner og bananer | 1 kg. | kr. 0,40 |
| " 175 Mandler og mandelkli, aprikoskjerner samt akajunøtter | 1 kg. | " 1,30 |
| 1. nr. 223 Meloner | 1 " | " 1,10 |
| " 229 Grønsaker 3 a | 1 " | " 0,70 |
| " 532 Hasselnøtter | 1 " | " 1,20 |
| " 535 Olivenolje | 1 " | " 0,20 |

Votering:

Komiteens indstilling under nr. 172, 175, 223, 229, 532 og 535 bifaldtes mot 26 stemmer.

Videre var indstillet:

1. nr. 605 Koksalt 1 hl. kr. 0,60

O. C. Müller: Jeg har for de øvrige posters vedkommende fulgt indstillingen, men for nr. 605's vedkommende, koksalt, vil jeg stemme imot. Det gjør jeg av hensyn til fiskerierne, jeg mener, at de bør ikke paalægges yderligere byrder, og dette blir en byrde.

Gunnar Knudsen: Det hadde været min hensigt at foreslaa tolden forhøiet her og likesaa tolden under det nummer, som nu er passert, olivenolje, men efter de faldne voteringer finder jeg det ikke paakrævet. Jeg stemmer da for indstillingen, idet det er min opfatning, at der blir ingen fordyrelse av disse varer ved en forhøielse av maksimaltolden like overfor Spanien.

Larsen: Jeg vil henstille til præsidenten at la stemme over dette nummer særskilt.

Castberg: Jeg vet ikke, om det blev oplyst under den almindelige debat, men efter statistikken viser det sig, at indførselen av salt fra Spanien i gjennemsnit 1909 - 1913 var 61000 tons og fra samtlige lande 123000 tons og i 1914 - 1918 72000 tons fra Spanien og det dobbelte fra samtlige lande.

Lykke: Jeg vil ikke forhale tiden ved at gjenta, hvad jeg sa under den almindelige debat, men jeg tilbakeviser absolut som ukorrekt denne paastand fra hr. Gunnar Knudsen om, at det ikke vil ha indflydelse paa prisen forøvrig. Det er saa oplagt, at det maa ha indflydelse, naar en av de bedste leverandører kommer bort for os og vi er nødt til at kjøpe andetsteds fra.

O. C. Müller: Jeg vil gjøre opmerksom paa, at importen av salt i 1913 efter propositionen var 89000 tons, med andre ord 89 dampskibslaster paa 1000 tons. Jeg tror, det maa indrømmes, at hvis man faar et saadant besøk av norske dampbaater - som før har været i Spanien for at hente salt - i Trapani eller kanskje i Tunis, vil det virke i stigende retning paa saltpriserne. Jeg tror, der skal en merkelig forstaaelse av handelsforhold til for at kunne motsi det.

Gunnar Knudsen: Jeg tillater mig at beholde min mening trods baade hr. Lykke og hr. Müller. Jeg har som skibsreder i to menneskealdre likesaa godt kjendskap til verdenshandelen som de to herrer og vel saa det, og jeg vet, at salt er en masseartikkel, hvor disse 70000 eller 80000 tons ikke spiller stor rolle. Jeg har ikke den tro, at saltet for de norske fiskere blir dyrere, selv om markedet i Spanien blir lukket.

Otterlei: Eg kann vera samd med felagane mine fraa fiskeridistrikti i at salt sjølvsagt er ei sers viktig vara; men eg kann slett ikkje vera samd i det syn, at ein ikkje skal

setja upp tollen her. Som det alt er opplyst, fær me salt ogso fraa mange andre land. I 1913 var den samla tilførsla 214986000 kg. Fraa Spania var det 89 millionar kg. I 1914 var tali 204035000 og 82. Og gjeng me lenger attende i statistiken so er det daa innført fraa Spania ikkje so lite mindre, i 1911 t.d. 62 mill. kg. og i 1912 62 mill. Det er mange plassar, me kann faa salt ifraa. Det er sjølvsagt ikkje godt aa segja, korvidt dette vil verka paa prisen; men eg trur for min part, at det ikkje vil koma til aa faa større innverknad.

Det hev vore sagt under det aalmenne ordskiftet, at det tyske saltet skulde vera so skadeleg, at det fører med seg raudemit, eg trur, det var hr. Müller fraa Kristianssund, som kom med det paastandet. Eg maa segja, eg er heilt usamd i det. Dette med raudemiten er forsovidt ei ny oppdaging, som ein hev gjort i Kristianssund iaar. Me hev daa ført inn salt ifraa Tyskland i mange aar. I 1911 førde me t.d. inn over 10 mill. kg. i 1912 over 13 mill. kg. i 1913 over 14 mill. kg. og i 1914 vel 12 mill. kg. Eg trur ikke, raudemiten er komen hit med det tyske saltet, og det er heller ikkje prova fraa nokon kant. Naar me i det heile skal gaa til ein sovoren tollkrig, som me no maa, so tykkjer eg, me maa finna oss i, at det vert lagt noko skatt paa dei største utførsleartiklane, Spania hev, og endaa, um det skulde henda, at det kom til aa skada interessene vaare, so fær det ikkje hjelpa i dette høvet, meiner eg. Eg vil røysta for tilraadingi, soleis som ho ligg fyre, og dersom det hadde vore framlegg um høgge toll, so vilde eg ha røysta for det og.

Larsen: Det er jo klart, at salt brukes ikke udelukkende til fisk. Her importeres adskillig tusen tons salt, som ikke brukes spesielt til fisk, men det salt, som kommer fra Spanien, det brukes spesielt til fisk, og det er det, vi snakker om. Naar der saaledes er kommet i 1913 89000 tons salt, saa har det gaat hovedsagelig til fiskesaltning. Naar vi tænker tilbake paa, hvorledes handelen med Spanien i gamle dage artet sig, saa var det saadan, at disse smaaskuter, som kom hit op for at hente fisk, førte med sig som regel salt, og vor subvenerte linje, som opretholder forbindelsen med Spanien, har været mange gange glad for at faa saltladninger tilbake til Norge, naar de har været nede med fisk, istedenfor at gaa tomme. Det er derfor av den aller største betydning, at der ikke er nogen told paa en saa vigtig artikkel som salt, og jeg tviler ikke paa - man kan si, hvad man vil, det skulde enhver fornuftig forretningsmand og skibsreder ogsaa forstaa - at trækker vi os tilbake fra et saa stort marked som Spanien, vil prisen paa det salt, som kommer fra Trapani og Tunis, bli forhøiet.

Naar hr. Otterlei ikke kjender til, at det tyske salt har frembragt rødmid, saa er han helt utenfor. Det tyske salt er netop det, som ikke bare har frembragt rødmid, men som kanskje i stor utstrækning har ødelagt vor fisk. Det er ikke bare jeg som eksportør, som har den erfaring, men jeg skal faa lov at si til hr. Otterlei, at fiskerne direkte har høstet den erfaring, og der kommer stadig til mig hundredvis av fiskere,

som sier, at vi aldrig maa importere salt fra Tyskland, fordi det er ubrukbart.

Castberg: Bare en berigtigelse. Det stiller sig endnu mere iøinefaldende, at saltimporten fra andre lande er overlegen i forhold til importen fra Spanien, idet jeg nemlig, da jeg sist hadde ordet, læste i en rubrik med lavere tal. Men det virkelige forhold er: I 1909-1913 fra Spanien i gjennemsnit 61.703 tons og samlet 193.730 tons og i 1914-1918 fra Spanien 72.475 tons og samlet 274.806 tons.

O. C. Müller: Det var bare en bemerkning til hr. Otterlei. Naar han bestrider at rødmidden, som er den mest ondartede av al klipfiskmid som man vet, er kommet ind i landet ved det tyske salt, saa beklager jeg at hr. Otterlei er uvidende paa det omraade. Jeg har selv set erklæringer fra norske bakteriologer om at det er tilfælde. De har fuldt utexperimentert den ting, og det er konstatert ved skriftlige erklæringer fra norske bakteriologer, at det har fulgt det tyske salt. - Med hensyn til de tal som man opgir fra saltindførslen fra Tyskland, tillater jeg mig at tro, at det for en væsentlig del er Lüneburger-salt, med andre ord smørsalt, som er gaat til de norske meierier.

Blakstad: Jeg skal ikke følge de foregaaende talere i at hefte mig ved statistikk, men jeg skal kun hefte mig ved den ting, at man her legger hindringer i veien for indførsel av raamaterialer for en næringsvei. Det er akkurat den omvendte vei man gaar andre steder i verden. Der søker man at beskytte sin raamaterialindførsel og hindre konkurrerende lande i at faa fat i dem. Her legger man byrder paa dem. Jeg slutter som jeg sa isted: Vor næringspolitikk gaar i den retning, at vi kommer til at utføre menneskemateriell.

Præsidenten: Præsidenten maa indtrængende henstille til talerne nu ikke at opta nye spørsmåal. Tiden er knap.

Otterlei: Likeoverfor hr. Müller vil eg segja, at det tyske saltet hev vore brukt i meierii; men eg kjenner ogso til, at det i stor mun vert brukt til fiskerisalt. Me brukar mykje tysk salt under sumarfiskja, og me brukar heller ikkje so lite til vinterfiskja. Og med umsyn paa det paastandet, at me hev ført inn raudemiten med det tyske saltet, so er det ikkje mi røynsla. Og eg torer vera so fri aa segja, at eg iallfall set mi røynsle paa dette umkerve - aa salta fisk - ved sida av røynsle aat desse representantane, som er komne med dette paastandet. Ein kann sjølvsgatt gaa ved, at naar me skal gaa ifraa dei spanske saltsortane, som me er vande med ved kleppfisktilverkingi so kann det henda, at me kann faa nokre ulempor; men eg meiner, at ulempone ikkje er so store, at ein ikkje skulde kunna vinna over dei.

Indrehus: Jeg vil kun si, at efter mit skjøn hører det ikke nogetsteds hjemme at snakke paa den maate med hensyn til salt. Forholdet er jo det, at Spanien har forhøiet tolden paa

indførsel av vor fisk. Vi er enig om at vi skal gjøre mottræk mot den politik, og i det mottræk indgaar told paa saltet. Det har været oplyst, at salt kan vi faa fra andre kanter, saa jeg synes indstillingen ligger i traad med det. Det gaar ikke an at snakke hele dagen om disse enkeltheter, der maa da være sammenhæng i det hele.

Hambro: Jeg er til en viss grad enig med hr. Indrehus, men al den stund man vil gaa til at lægge den told paa saltet, bør man ogsaa være ganske klar over, at den nødvendigvis maa fordyre saltet paa andre markeder. Det maa man gaa til med aapne øine. Og det er jo ufattelig, at nogen mand med erfaring fra det praktiske liv kan staa op og hævde, at det ikke vil ha indflydelse paa prisen paa andre markeder. Tror man at exportørerne i Tunis og Italien vil være saa snille, at de siger: Stakkars folk i Norge, nu staa de utenfor det spanske marked. Nu maa ikke vi utnytte konjunkturen og f.eks. lægge halvparten saa meget paa vor pris. Nei, vi maa komme de stakkars betrængte nordmænd imøte og sørge for, at de ikke faar noget paalæg! - Er det den ærede repræsentants erfaring fra det praktiske liv, naar det gjælder arbejdspriser eller hvilkensomhelst art av priser, at hvis man søker at skape et monopol for den ene part, lar han være at lægge paa prisen? Den eneste reelle maate er at se det i øinene og uttale aapent at selvfølgelig vil ethvert paalæg av den art, som vi idag voterer over, tendere til at trække priserne opover, saafremt importen fra det land man vil stenge ute, har hat nogensomhelst betydning. Det kan der overhodet ikke diskuteres om. Man kan gaa til det med aapne øine, som hr. Indrehus sa, men man maa ikke forsøke paa at ville fortælle os, at det ingen indflydelse har paa priserne.

Larsen: Jeg vil bare faa lov at si til hr. Otterlei, naar han siger, at man bruker det tyske salt til sommerfisket, saa er det fuldstændig feilagtig. Man har under krigen delvis været nødt til at bruke det, men det har ødelagt baade sommerfisket og vinterfisket. Det er absolut ubrukelig, det er min erfaring. Og hvis hr. Otterlei hadde hat nogen erfaring i det, vilde han ogsaa sagt det samme.

Gunnar Knudsen: Jeg tillater mig at tro, at jeg har litt mere praktisk erfaring i forretningslivet end den ærede repræsentant fra Kristiania, hr. Hambro. Jeg tænker, at før han blev født, hadde jeg litt erfaring i forretningslivet. Men det er jo godt at forstaa, at disse herrer som taler om det - enten det er ubevisst eller bevisst, det skal jeg ikke si noget om - de synes at glemme, at vi befinner os paa et internationalt marked. Saltmarkedet er internationalt, det er ikke bare Norge som kjøper salt. Er det da rimelig at saltmarkedet i andre lande paavirkes fordi vi kommer i toldkrig med Spanien, eller er det rimelig at de øvrige saltproducerende lande forhøier sine priser paa det internationale marked, paa verdensmarkedet, fordi vi kommer og kjøper lidt mere end vi ellers har kjøpt, eller er det tænkelig at exportørerne i de andre lande, som ikke rammes av toldkrigen, kan faa adgang til at forhøie sine

priser likeoverfor Norge men ikke sine priser likeoverfor andre lande? Nei, hele det ræsonnement henger ikke sammen.

Tønder: Jeg vil i likhet med hr. Indrehus gjøre opmerksom paa at Spanien ved sine toldsatser i virkeligheten har forbudt indførsel av norsk klipfisk. Denne er efter hvad det her siges saltet med spansk salt, og saa skulde vi være saa snille likeoverfor Spanien at vi ikke skulde være med paa at belægge dette salt med en høi told. Jeg skjønner ikke det. Jeg skjønner det er en klasse mennesker som er saa glad i Spanien, Spanien er for dem alt. Man siger til os bolsjeviker at vi burde reise til Rusland. Jeg vil si til de herrer at de bør reise til Spanien.

Præsidenten: Hr. Otterlei har ordet kun til en kort bemerkning.

Otterlei: Eg vil berre faa lov til aa segja til hr. Oscar Larsen, at det tyske saltet hev baade eg og mange med meg brukt, fyrr me fekk denne krigen ute i verdi, so det er ikkje nokon ny artikkel. Og med umsyn paa den mitteorien, som hr. Müller talar um, so kjenner eg den fullt ut; men eg vil faa lov til aa segja til hr. Müller, at etterrøkjingane etter raudemiten endaa er paa forsøksstadiet, so ein kann ikkje her draga sikre slutningar. Dersom me fær fisken vaar betre tilverka og fær eit reinare stell i det heile, so vil me verta fri for miten. Men eg vil faa lov til aa leggja til, naar det tyske saltet er kome soleis i forgrunnen i denne diskusjonen, at Tyskland ikkje er største saltleverandøren vaar. Me hev langt større saltleverandørar enn Tyskland utanum Spanien. I 1913 førde me t.d. inn ifraa Storbrittannia 35 mill. kg. og ifraa Italia førde me same aaret inn 48 mill. kg. Fraa Italia fekk me soleis vel halvparten av det kvantumet, me fekk ifraa Spania. Eg trur, det er nokso stor overdriving fraa dei som er imot toll paa salt, og eg vil faa lov til aa strika under det, som hr. Gunnar Knudsen sa no sist, at ein maa hugsa paa, at salt er ein heimsartikkel, og det me ikkje brukar av det spanske saltet, det maa dei finna avsetnad paa andre plassar, so eg kann ikkje tru, at det vil faa større innverknad paa prisen.

Hambro: De sidste aars erfaringer har vel godtgjort for enhver som hadde øine at se med, at landene blir differentielt behandlet. Hvad enten det gjælder de kul man maa kjøpe fra England eller de varer man maa kjøpe fra Tyskland eller Frankrike har de sidste aar godtgjort, at landene blir differentielt behandlet, og at man ikke viger tilbake for at ta høiere priser av det ene land end man gjør av det andet land; det nytter ikke at komme bort fra det. Jeg bøier mig altid for kjendsgjerninger, og jeg indrømmer den ærede repræsentant hr. Gunnar Knudsen at han har mange aar forut for mig, aar som jeg ikke misunder ham. Jeg benægter ikke et øieblik at han har rik erfaring fra tiden før jeg blev født, men hvorvidt denne argumentation har nogen vægt, derom er jeg noget i tvil. Jeg hørte engang for mange aar siden fra et folkemøte, hvor man diskuterte det absolute veto, at en mand stod op og sa: man maa

da tro mig naar jeg siger at Kongen har absolut veto, for jeg er en ældre mand. Ja, det var et argument som naturligvis stoppet munden paa en, man bøiet sig i ærbødighed for uttalelsen, men det tør være at man allikevel beholdt sin tro.

Castberg: Jeg vil bare gjøre den bemerkning i anledning av denne sidste skjærmydsel, at den statsøkonomi som hr. Hambro doserer her den ligger utenfor alle land. Jeg har aldrig hørt maken til den. Hvis det alene var to sælgere av en vare, vilde naturligvis den ene sælger kunne skrue prisen op naar den anden ikke kan sælge. Men naar det er 10-20 sælgere, naar det, som det er sagt, er en vare hvis pris bestemmes paa verdensmarkedet, naar det er tilførsel fra det andet land og fra det tredie land og fra en række av lande, - er hr. Hambro saa naiv at han tror at Norges lille konsum av salt øver nogen indflydelse paa verdensprisen paa denne artikel? Der maa være grænser for hvad selv hr. Hambro kan præstere naar det gjælder at polemisere imot en motstander.

Debatten angaaende denne sats var hermed avsluttet.

Votering:

Komiteens indstilling bifaldtes mot 40 stemmer.

Videre var indstillet:

Under l. nr. 695 Svovel og svovelblomme 1 kg. " 0,10

Votering:

Indstillingen bifaldtes mot 20 stemmer.

Videre var indstillet:

Under l. nr. 774 Vin anden paa flasker 1 liter " 4,00
" " 775 Vin indtil 21 pct. alko-
holstyrke paa fustager og
krukker 1 kg. " 3,00

Præsidenten: Der blir saa at votere over de to sidste satser .

Owe: Ved denne sidste sats kommer vi ind paa et produkt, som ikke kan faaes fra andre land end Spanien. Hittil har der været diskuteret satser paa varer fra det internationale marked, men her har vi en vinsort, en meget anvendt sykevin, som kun kan faaes fra Spanien. Den staar altsaa i en særstilling. Jeg synes at det vil være uforsvarlig av denne forsamling - vi har jo importforbud mot nydelsesvin - at bringe ind i en toldkrig en vinsort, som kun anvendes for de syke. Jeg kan ikke skjønne hensigten med det. Naar hr. Castberg likeoverfor olivenolje kunde tale om drawback, synes jeg nok der var fuld grund til her at vedta drawback for Malagavin, som blir sendt til apotekerne. Jeg siger ikke dette fordi det er av økonomisk interesse for os apotekere. Jeg siger det kun av interesse for den syke almenhet. Det er meningsløst at man skal fordyre et saa almindelig brukt sykemiddel som Malaga, og forhøie prisen med ialfald det 3-4-dobbelte av den nuværende

pris. Jeg kan ikke skjønne at det er riktig, og hvis jeg faar nogen støtte vil jeg fremsætte forslag om, at der her kan ydes drawback for Malagaimporten til apotekerne.

Votering:

1. Komiteens indstilling under 774 bifaldtes mot 15 stemmer.
2. Komiteens indstilling under 775 bifaldtes mot 16 stemmer.
3. Komiteens indstilling - Forhøielserne trær i kraft straks - bifaldtes mot 2 stemmer.

Præsidenten: Saa foreslaar præsidenten av hensyn til de foreliggende omstændigheter, at debatten om denne sak ikke blir at offentliggjøre.

Hambro: Jeg vil ikke opta noget avvikende forslag, men jeg vil ha uttalt i sin almindelighet at jeg finder likeoverfor det norske vælgerfolk, at det ikke er en reel fremgangsmaate at alle de debatter som føres om traktatforhandlingerne her, selv om det væsentligste av en enkelt debat kunde offentliggjøres uten at skade nogen legitim interesse, ikke skal legges frem for vælgerne.

Præsidenten: Præsidenten er adskillig enig i den grundbetragtning som hr. Hambro gjør gjældende i dette tilfælde, men vil for dette tilfældes vedkommende opretholde sit forslag efter konferanse med andre. Debatten blir ikke at offentliggjøre, men beslutningen blir at offentliggjøre, det er præsidentens forslag.

Votering:

Præsidentens forslag bifaldtes enstemmig.

Protokollen blev derefter oplæst uten at foranledige nogen bemerkning.

Møtet hævet kl. 13.10.¹

¹ Ifølge S.tid. s. 1771 sluttet møtet kl. 14.55.